

2015

Jaarverslag '15 en jaarplan '16/'17
Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en
Onderzoek NLDA

Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en
Onderzoek van de Nederlandse Defensie
Academie

Jaarverslag 2015
Jaarplan 2016/2017

**Stichting Wetenschappelijk
Onderwijs en Onderzoek
Nederlandse Defensie Academie
(SWOON)**

Breda: 25-05-2016

INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord door voorzitter SWOON	blz. 4
2. Bestuur en algemene informatie Faculteit Militaire Wetenschappen	blz. 6
3. Terugblik op 2015, vooruitblik naar 2016/2017	blz. 10
4. Bachelor Krijgswetenschappen	blz. 20
5. Bachelor Militaire Bedrijfswetenschappen	blz. 24
6. Bachelor Militaire Systemen & Technologie	blz. 27
7. Master Military Strategic Studies	blz. 30
8. FMW Onderzoek	blz. 36
9. Jaarrekening 2015, begroting 2016	blz. 45
10. Bijlage 1: Feitelijke informatie over de instelling	blz. 48
11. Bijlage 2: Jaarverslag Faculteitsraad 2015-2016	blz. 49
12. Bijlage 3: Rendementsgegevens opleidingen	blz. 51
13. Bijlage 4: Aangifte WNT-gegevens	blz. 54

De NLDA is te volgen op twitter: @cdcnlda
De faculteit heeft ook een eigen twitter account: @fmw_nlda

Lijst gebruikte afkortingen

AIO	Assistent in Opleiding
BKO	Basis Kwalificatie Onderwijs
CDC	Commando Dienstencentra
CDS	Commandant der Strijdkrachten
CLAS	Commando Landstrijdkrachten
CLSK	Commando Luchtstrijdkrachten
CZSK	Commando Zeestrijdkrachten
DAOG	Directie Aansturen Operationele Gereedheid
DMO	Defensie Materieel Organisatie
EC	European Credit (28 studielastuur)
ECLD	Expertise Centrum Leidinggeven Defensie
EJMSBM	European Joint Master in Strategic Border Management
FMW	Faculteit Militaire Wetenschappen
GOO	Gemeenschappelijke Officiersopleiding
GT	Genie Techniek (opleidingsvariant MS&T)
HDV	Hogere Defensie Vorming
HL	Hoogleraar
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IDL	Instituut Defensie Leergangen
IGK	Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht
IOV	Individueel Onderzoeksvoorstel
KIM	Koninklijk Instituut voor de Marine
KMA	Koninklijke Militaire Academie
KMar	Koninklijke Marechaussee
KOO/SOO	Korte Officiersopleiding/ Specifieke Officiersopleiding
KW	(Vakgroep of Bachelor) Krijgswetenschappen
MBT	Militair Bedrijf en Techniek (opleidingsvariant MS&T)
MBT/IS	Militair Bedrijf en Techniek/ Informatie Systemen (opleidingsvariant MS&T)
MBW	(Vakgroep of Bachelor) Militaire Bedrijfswetenschappen
MSS	Master Military Strategic Studies
MST	Militair Systeem en Techniek (opleidingsvariant MS&T)
MS&T	Bachelor Militaire Systemen & Technologie
MWO	Militair Wetenschappelijke Opleidingen
MTW	Vakgroep Militair Technische Wetenschappen
NL ARMS	Netherlands Annual Review of Military Studies
NLDA	Nederlandse Defensie Academie
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie
OB	Opleidingsbestuur
OER	Onderwijs- en Examen Regeling
OPCO's	Operationele Commando's
OT GOO	Opleidingsteam Gemeenschappelijke Officiersopleiding
PI-MTW	Projectgroep portfolio Innovatie – Militaire Technische Wetenschappen
QANU	Quality Assurance Netherlands Universities
SCIMS	Souschef Internationale Militaire Samenwerking (Bestuursstaf Defensie)
SRO	Strategic Research Orientation
SWOON	Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek NLDA
TER	Teaching and Examination Regulations
TNO	Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
TW-Ma	Technische Wetenschappen Master
UD, UHD	Universitair Docent, Universitair Hoofddocent
VCW	Vaste Commissie voor de Wetenschapsbeoefening
VTE	Voltijds Equivalent
VTO/MMO	Vaktechnisch Onderwijs/ Maritiem Militaire Opleiding
WAR	Wetenschappelijke Adviesraad
WNT	Wet Normering Topinkomens

1. VOORWOORD

De Faculteit Militaire Wetenschappen (FMW) van de Nederlandse Defensie Academie (NLDA) verzorgt binnen de Militair Wetenschappelijke Opleidingen (MWO) de wetenschappelijke opleiding en vorming op bachelorniveau van (aspirant) officieren van de Nederlandse krijgsmacht. In verwevenheid met de militaire en maritieme officiersopleidingen en de persoonsvorming, draagt de FMW bij aan de voorbereiding van de aspirant officieren op hun functioneren in het militaire veld. Daarnaast verzorgt de FMW in het kader van 'education permanente' het initiële wetenschappelijk masteronderwijs voor officieren van de krijgsmacht.

De FMW biedt de volgende geaccrediteerde wetenschappelijke opleidingen aan:

- Bachelor Krijgswetenschappen (KW) in Breda,
- Bachelor Militaire Bedrijfswetenschappen (MBW) in Breda,
- Bachelor Militaire Systemen & Technologie (MS&T) in Den Helder,
- Master Military Strategic Studies (MSS) in Breda.

Daarnaast verzorgt de FMW samen met vijf Europese wetenschappelijke opleidingsinstituten de European Joint Master in Strategic Border Management (EJMSBM).

In het najaar van 2015 heeft de FMW van de CDS de opdracht gekregen om een militair-relevante, Technisch Wetenschappelijke masteropleiding (TW-master) te gaan ontwikkelen. Deze TW-master zal naar verwachting in 2017 geaccrediteerd worden en vanaf september 2017 gaan starten.

De FMW verzorgt niet alleen wetenschappelijk onderwijs maar is ook verantwoordelijk voor het wetenschappelijk onderzoek dat daaraan ten grondslag ligt. De FMW is een unieke kennisbron voor het Ministerie van Defensie en treedt op verschillende gebieden als kenniscentrum voor de defensieorganisatie op. De FMW doet onderzoek op de volgende strategische onderzoeksgebieden:

1. Dynamics of War & Peacemaking
2. Managing Military Organizations
3. Clustering Unmanned Military Systems
4. Deployment & Deployability of Military Systems
5. The Human(e) Factor in Present-day Military Practices
6. Cyber Operations & Cyber Security

Naast het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek draagt de FMW bij aan de verschillende andere officiersopleidingen zoals de Post Academische Opleiding Militair Juridische Dienst Krijgsmacht, de Korte en Specialistische Officiersopleidingen voor de Koninklijke Militaire Academie (KMA), de Maritiem Militaire Opleiding en het Vaktechnisch Onderwijs voor het Koninklijk Instituut voor de Marine (KIM) en de verschillende loopbaanopleidingen voor het Instituut Defensie Leergangen (IDL).

Ten slotte levert de FMW expertise in de vorm van maatwerk cursussen, beleidsadviezen en -ondersteuning. In 2015 zijn voor verschillende opdrachtgevers ondermeer de volgende cursussen door de FMW verzorgd: de (Advanced) Airpower Course (in opdracht van CLSK), de International Security Course (in opdracht van Souschef Internationale Militaire Samenwerking (SCIMS) voor deelnemers uit verschillende Afrikaanse landen), cursussen Life Cycle Management (ten behoeve van DMO) en in opdracht van de CDS zijn drie , train the trainer, verdiepingscursussen militaire ethiek verzorgd.

In mijn inleiding van het jaarverslag 2014 adviseerde ik namens het bestuur van de Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek NLDA (SWOON), vanuit onze verantwoordelijkheid voor het verzorgen van de wetenschappelijk geaccrediteerde bachelor- en masteropleidingen t.b.v.

officieren van de Nederlandse krijgsmacht en vanuit onze verantwoordelijkheid voor het verlenen van graden behorende bij dit wetenschappelijk onderwijs, om op korte termijn maatregelen te nemen om de benodigde (personele) middelen beschikbaar te stellen zodat de FMW haar onderwijs- en onderzoekstaken naar behoren uit zou kunnen blijven voeren. Immers door de bezuinigingen bij het Ministerie van Defensie¹ was de FMW in 2013 gereorganiseerd en moest de FMW vanaf 2014 met bijna 30% minder mensen het onderwijs en onderzoek verzorgen.

In 2015 is dit advies verder uitgewerkt en voorgelegd aan de NLDA-raad. De NLDA-raad heeft besloten om extra functies toe te kennen aan de FMW t.b.v. het wetenschappelijke onderwijs en bijbehorende onderzoek. Enerzijds betrof dit functies voor het verzorgen van de drie bacheloropleidingen en de master MSS en anderzijds zijn er functies toebedeeld om de TW-master te gaan ontwikkelen en uitvoeren. In totaal is de formatie van de FMW vanaf januari 2016 uitgebreid van 118,9 vte naar 128,1 vte. Het bestuur van de SWOON vertrouwt er op dat de FMW, op basis van deze personele uitbreiding, haar onderwijs- en onderzoekstaken conform de wettelijke kwaliteitseisen en de wensen van de opdrachtgevers binnen het Ministerie van Defensie kan blijven uitvoeren.

Het jaar 2016 en 2017 staan in het teken van de externe validatie van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Eind april 2016 is, door externe peers en onder leiding van de Quality Assurance Netherlands Universities (QANU), een proefvisitatie van het FMW-onderzoek uitgevoerd. Deze proefvisitatie is gericht op de kwaliteitsborging en -verbetering van het onderzoek. In oktober en november 2016 worden de drie bacheloropleidingen door externe peers en eveneens onder leiding van de QANU gevisiteerd zodat in het voorjaar 2017 de heraccreditatie van deze opleidingen aangevraagd kan worden bij de Nederlands- Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO). In 2017 zal de dan ontwikkelde nieuwe TW-master voor een Toets Nieuwe Opleiding aangeboden worden bij de NVAO en eind 2017 of begin 2018 zal de masteropleiding MSS door externe peers onder leiding van de QANU gevisiteerd worden, met als doel de heraccreditatie eind 2018.

Dit jaarverslag 2015 & jaarplan 2016/2017 is gebaseerd op het interne Onderwijsjaarverslag 2015 FMW en op het interne Research Report 2015/ Research Plan 2016 van de FMW. In beide verslagen staan de activiteiten en plannen gedetailleerder beschreven. Het jaarverslag/-plan is als volgt gestructureerd: hoofdstuk 2 geeft algemene informatie over (het bestuur van) de FMW. Hoofdstuk 3 biedt een terugblik op FMW-brede ontwikkelingen in 2015 en een vooruitblik op het academisch jaar 2016/'17. In de hoofdstukken 4 t/m 7 wordt per wetenschappelijke opleiding ingegaan op specifieke aspecten van betreffende opleiding. In hoofdstuk 8 wordt ingegaan op de onderzoeksoutput van het afgelopen jaar en de highlights op onderzoeksgebied voor het komende academisch jaar. Het jaarverslag eindigt met de jaarrekening 2015 en de begroting 2016 van de SWOON.

Voorzitter Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek NLDA,
Luitenant-generaal b.d. dr. D. Starink

¹ Beleidsbrief Defensie, "Defensie na de kredietcrisis", d.d. 08/04/2011 (BS 2011011591).

2. BESTUUR VAN EN ALGEMENE INFORMATIE OVER DE FMW

2.1 Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek NLDA

De Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek schrijft voor dat een instelling voor hoger onderwijs, die in aanmerking wenst te komen voor accreditatie van haar opleidingen, een rechtspersoon dient te zijn "met volledige rechtsbevoegdheid die initiële opleidingen verzorgt met uitzondering van de Staat of een instelling of een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid die post-initiële masteropleidingen verzorgt met uitzondering van de Staat". Dit is de reden waarom het de Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek NLDA (SWOON²) opgericht is.

De Stichting heeft (artikel 2, lid 1 van de statuten³) ten doel:

1. Het verzorgen van de wetenschappelijke bachelor en masterprogramma's als onderdeel van de officiersopleiding van officieren in de Nederlandse krijgsmacht, in overeenstemming met de eisen van de wet.
2. Het verlenen van graden die behoren bij wetenschappelijk onderwijs.
3. Het laten accrediteren en geaccrediteerd houden van deze opleidingen bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO).
4. Het verzorgen van wetenschappelijk onderzoek ter ondersteuning van de wetenschappelijke opleidingen.

De Stichting tracht dit doel te bereiken (artikel 2 lid 2 van de statuten) door onder meer:

1. Het verzorgen van het wetenschappelijk onderwijs- en onderzoeksprogramma onder de naam Faculteit Militaire Wetenschappen;
2. Het vaststellen van het wetenschappelijk onderwijsprogramma;
3. Het verzorgen van initiële wetenschappelijke opleidingen, het verzorgen van de examinering en het uitreiken van graden en getuigschriften;
4. Het verzorgen van wetenschappelijk onderzoek;
5. Het verrichten van alle overige handelingen die dienstig zijn voor het bereiken van de doelstelling.

Het bestuur van de Stichting bestaat uit vijf natuurlijke personen, waaronder de Commandant van de Nederlandse Defensie Academie.

Samenstelling bestuur van de Stichting in 2015:

Voorzitter:	Luitenant-generaal b.d. dr. D. Starink
Lid tot januari 2016:	Prof. dr. W. Lemstra
Lid:	Ing. A.H. Lundqvist
Lid:	J.F. Sistermans
Lid tot januari 2016:	Generaal-majoor T.W.B. Vleugels

Lid vanaf januari 2016: Generaal-majoor N. Geerts

Lid vanaf januari 2016: P.A.C.M. van der Velden

² Hierna ook genoemd: de Stichting.

³ Oprichtingsakte Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en onderzoek NLDA, 30012061; Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn advocaten en notarissen, Den Haag 30 juni 2011.

2.2 Statutaire organen van de Stichting

De Stichting kent de volgende statutaire organen (artikel 4 van de statuten):

1. het Stichtingsbestuur
2. de Decaan van de FMW
3. het Faculteitsbestuur FMW
4. de Wetenschappelijke Adviesraad
5. de Examencommissies.

De Decaan van de FMW staat het Stichtingsbestuur bij als adviseur. De Decaan dient het Stichtingsbestuur gevraagd en ongevraagd van advies ten aanzien van de voorbereiding en uitvoering van het wetenschappelijke onderwijs en onderzoek van de NLDA (artikel 10 van de statuten).

Het Stichtingsbestuur heeft de voorbereiding en uitvoering van het wetenschappelijke onderwijs en onderzoek, waarvoor het Stichtingsbestuur verantwoordelijk is, opgedragen aan het Faculteitsbestuur. De taken en bevoegdheden van het Faculteitsbestuur staan beschreven in het Faculteitsreglement.

Samenstelling Faculteitsbestuur in 2015:

Decaan FMW:	Prof. dr. H. Rudolph
Portefeuillehouder Onderwijs:	Prof. dr. M.T.I.B. Bollen
Portefeuillehouder Onderzoek:	Prof. dr. ir. P.J. Oonincx
Portefeuillehouder Outreach:	CDRE prof. dr. F.P.B. Osinga
Studentlid Faculteitsbestuur:	CS. F.M.A.M. Matthijs
Secretaris Faculteitsbestuur:	Drs. E.T.M. Vos

De Stichting kent een Wetenschappelijke Adviesraad (WAR). Deze heeft, conform artikel 12 van de statuten, tot taak de academische onafhankelijkheid van de Stichting in het kader van de accreditatie van de wetenschappelijke opleidingen te waarborgen. Daarnaast adviseert de WAR het stichtingsbestuur over het strategisch programma, het onderzoeksprogramma en het leerstoelen- en UHD-plan van de FMW. Tevens adviseert de WAR over de benoeming van de Decaan en hoogleraren van de FMW.

Samenstelling Wetenschappelijke Adviesraad in 2015:

Voorzitter:	Prof. mr. A.H.A. Soons
Lid:	Prof. dr. Th. Baller
Lid:	Luitenant-generaal b.d. B.A.C. Droste
Lid:	Prof. dr. I. Duyvesteyn
Lid:	Prof. dr. M. Junger
Lid:	Prof. dr. H.W. Volberda
Lid:	Prof. dr. ir. P.C. de Weerd-Nederhof

Het stichtingsbestuur heeft voor elke wetenschappelijke opleiding een examencommissie ingesteld conform artikel 7.12 van de wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Deze examencommissies bewaken namens het stichtingsbestuur de kwaliteit van de tentamens en examens en zien toe op de uitvoering van de door het stichtingsbestuur jaarlijks vastgestelde Onderwijs- en Examenregelingen (OER'n). De examencommissies zijn daarnaast verantwoordelijk voor de studeerbaarheid van de opleiding en het vaststellen van de toelaatbaarheid op grond van het FMW vooropleidingsbeleid.

Door het Faculteitsbestuur zijn naast de examencommissies, per wetenschappelijke opleiding een opleidingsbestuur (OB) en een opleidingscommissie ingesteld. De opleidingsbesturen zijn primair

verantwoordelijk voor de kwaliteit van het curriculum, de samenhang binnen het curriculum, de organisatie, evaluatie en verbetering van het onderwijs, het aanbieden van studiebegeleiding in de vorm van studiementoraten en voor de eindresultaten (scripties en eindwerken). Het OB is tevens verantwoordelijk voor de jaarlijkse actualisatie van de onderwijsdocumentatie (programma- en studiegids; scriptiehandleiding en cursusdossiers). De opleidingscommissies keuren jaarlijks de Onderwijs- en Examenreglementen en de onderwijsdocumentatie goed en bewaken de kwaliteitsborgingcyclus binnen de opleiding. Als zodanig kunnen zij gevraagd en ongevraagd het OB en de Decaan adviseren. Ten slotte is binnen de FMW een Faculteitsraad ingesteld. De Faculteitsraad adviseert en overlegt met de Decaan t.a.v. alle processen waarover de raad beslissingsbevoegdheid heeft. In de praktijk betreft dit vooral onderwijs- en onderzoeksprocessen. Het jaarverslag van de faculteitsraad is als bijlage 2 van dit jaarverslag gevoegd. Gedurende kalenderjaar 2015 heeft de FMW onderwijsorganisatie haar verantwoordelijkheden t.a.v. het wetenschappelijk onderwijs genomen en uitgevoerd. Zij is hierin in belangrijke mate ondersteund door de onderwijsbureaus van de FMW in Breda en Den Helder.

2.3 Studenten en docenten van de FMW⁴

Aantallen studenten bij de Faculteit Militaire Wetenschappen:

Bachelor Krijgswetenschappen:	110
Bachelor Militaire Bedrijfswetenschappen:	139
Bachelor Militaire Systemen & Technologie:	135
Master Military Strategic Studies:	96
European Joint Master in Strategic Border Management:	28
Studenten in schakelprogramma ter voorbereiding op MA MSS:	10
Totaal:	518

Totaal aantal afgestudeerden in 2015 aan de Faculteit Militaire Wetenschappen:

BA Krijgswetenschappen:	18
BSc Militaire Bedrijfswetenschappen:	31 (waarvan 1 cum laude)
BSc Militaire Systemen & Technologie:	25 (waarvan 1 cum laude)
MA Military Strategic Studies:	24 (waarvan 5 cum laude)
Totaal:	98

De formatie in VTE'n FMW-personeel:

Hoogleraren:	12,9 vte
Universitair hoofddocenten:	26,4 vte
Universitair docenten:	52,9 vte
Docenten:	15 vte
Staf/Ondersteunend personeel:	20,9 vte
Totaal:	128,1 vte⁵

⁴ Peildatum januari 2016.

⁵ Van het totale personeelsbestand FMW wordt een deel toegerekend aan de SWOON t.b.v. wetenschappelijk onderwijs en onderzoek: dit betreft de hoogleraren, universitair hoofddocenten en universitair docenten en ca. 50% van de ondersteunende staf.

Hein Sabelis scriptieprijs 2015

Jaarlijks reikt de Faculteit Militaire Wetenschappen de Hein Sabelis-prijs uit voor de beste bachelorscriptie.

In 2015 ging de prijs voor de beste scriptie naar Cadet-Vaandrig L.A. van Mastrigt, die zijn scriptie schreef over het "Voordeel door het Doppler effect in GPS". Hij ontving de prijs voor zijn onderzoek om te toetsen of het door een navigatiesysteem ontvangen GPS-signaal ook echt afkomstig is van een satelliet. Met zijn methode ontwikkelde Van Mastrigt een oplossing voor een militair probleem in het cyberdomein. Zowel het Nederlands Instituut voor Navigatie als een beoordelingscommissie van de FMW kozen de bachelorscriptie van Van Mastrigt tot de beste scriptie van 2015.

Tweede Luitenant der Mariniers, L.N. van der Voort kreeg voor zijn scriptie "Maskeren en bedriegen: een onderzoek naar de toepassing van Maskirovka (maskeren van de bedoelingen) in de Russische publieke diplomatie m.b.t. de annexatie van de Krim" een eervolle vermelding. Ook LTZ 3 G.M.S. Kok, die zijn scriptie schreef over het "Financieel beleid van defensie binnen de EU15", kreeg een eervolle vermelding. Zijn thesis is een analyse van 2 opvattingen over de relatie tussen defensie-uitgaven en economische groei.

De Hein Sabelis-prijs is het beeldje de 'thinking soldier' van kunstenaar John Mostert. De 'krijgsman' is volgens hem meer dan het stereotype beeld dat de buitenwereld vaak heeft. Zo heeft hij geprobeerd om de vechter als denker neer te zetten.

3. TERUGBLIK OP 2015, VOORUITBLIK OP 2016/2017

3.1 Algemene terugblik op de FMW in 2015

Eind 2014 heeft de FMW in het jaarplan 2015 de doelstellingen voor het kalenderjaar 2015 beschreven. Naast het uitvoeren van het FMW onderwijs en onderzoek, dat beschreven wordt in hoofdstuk 4 t/m 8 van dit verslag, onderkende de FMW de volgende opleiding overstijgende doelstellingen voor 2015:

- 1) Synchronisatie FMW onderwijs met de officiersopleidingen in het generieke jaarrooster KIM, KMA en FMW;
- 2) Voorbereiding van een geaccrediteerde wetenschappelijke technische masteropleiding (TW-master);
- 3) Accreditatie en de start met de European Joint Master in Strategic Border Management (EJMSBM);
- 4) Evaluatie van de NLDA reorganisatie van 2013;
- 5) Invoering van nieuwe onderwijsondersteunende systemen zoals Eduflex (t.b.v. de planning en roostering), Osiris (t.b.v. de studentenadministratie en cijferregistratie) en Moodle (de Elektronische Leeromgeving);
- 6) Voorbereiding en uitvoering van de proefvisite van het onderzoek.

3.1.1 Synchronisatie FMW onderwijs en officiersopleidingen KMA & KIM

Sinds de oprichting van de NLDA in 2005 is getracht het onderwijs van de verschillende initiële officiersopleidingen te synchroniseren. Het tot september 2015 gehanteerde generieke jaarrooster van de NLDA (figuur 1) was gebaseerd op verschillen in opleidingssystematiek en fasering van de initiële officiersopleidingen aan het KIM en de KMA.

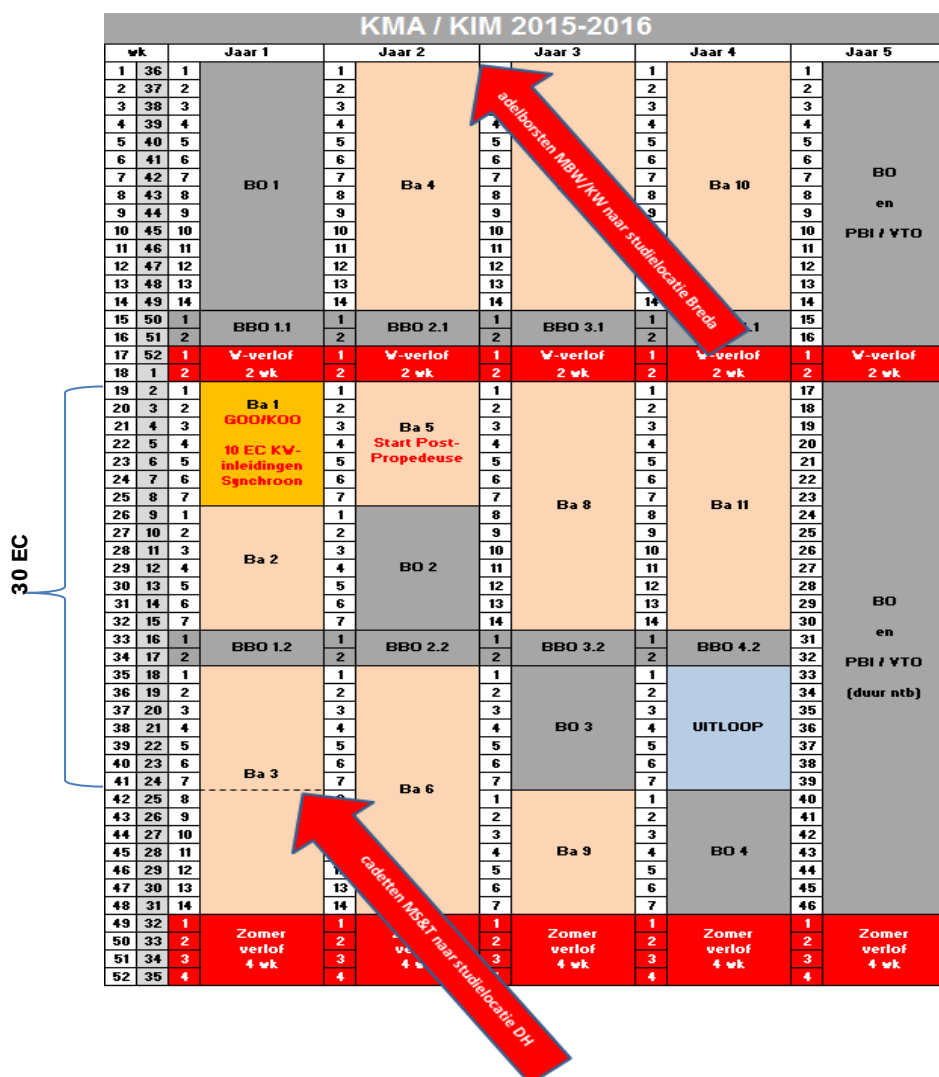
Figuur 1 Generiek jaarrooster NLDA tot sept. 2015

Consequentie voor de FMW was dat de propedeutische fase (1^e en 2^e semester) van de bacheloropleidingen KW, MBW en MS&T op verschillende momenten startten (witte pijlen) en

eindigden (rode pijlen). Uitgedrukt in onderwijslast betekende dit dat FMW docenten i.p.v. 2 x 60 EC⁶ (1 x voor de gezamenlijke propedeuse MBW/KW en 1 x voor de propedeuse MS&T), 2 x 120 EC propedeutisch onderwijs moesten uitvoeren (zowel de gehele propedeuse KW/MBW als de gehele propedeuse MS&T werden 2 x uitgevoerd; 1 x in Breda en 1 x in Den Helder). Vanaf de start van de postpropedeutische fase verhuisden cadetten, adelborsten en officieren (studenten) naar hun studielocatie in Den Helder (MS&T) of Breda (KW en MBW). Eind 2013 heeft C-NLDA een werkgroep ingesteld bestaande uit vertegenwoordigers van KIM, KMA en FMW met als doel de initiële officiersopleidingen te synchroniseren, rekening houdend met de gereduceerde personele capaciteit van de FMW, de eisen i.v.m. officiersvorming en –opleiding en de eisen m.b.t. vaktechnische opleiding. De werkgroep heeft in 2015 een aantal varianten van generieke jaarroosters opgeleverd en heeft de voor- en nadelen aan C-NLDA en het managementteam van de NLDA gepresenteerd.

C-NLDA heeft in juni 2015 het volgende besluit genomen:

1. Per academisch jaar 2015-2016 wordt een generiek jaarrooster (figuur 2) ingevoerd waarbij adelborsten KW en MBW naar de studielocatie Breda verhuizen na afloop van de eerste 40 EC bacheloronderwijs (tijdens het zomerverlof) en de cadetten MS&T naar studielocatie Den Helder verhuizen na afloop van de eerste 30 EC bacheloronderwijs;

Figuur 2: Generiek jaarrooster NLDA vanaf academisch jaar 2015/2016

⁶ European Credit (EC): eenheid waarin de integrale studielast wordt uitgedrukt waarbij 1 EC gelijk staat aan 28 studiebelastinguren.

2. Cadetten en adelborsten van KMA en KIM uit de Korte officiersopleidingen (KOO), volgen 10 EC van de KW-inleidingen uit het 1^e semester van de bacheloropleidingen (de Gemeenschappelijke Officiersopleiding: GOO), waar mogelijk samen met cadetten en adelborsten van de Militair Wetenschappelijke Officiersopleidingen (MWO). Voor de februari-lichting cadetten KOO en voor de adelborsten Korps Mariniers (MWO en KOO) zullen deze 10 EC onderwijs op twee extra momenten verzorgd worden;
3. Uitgangspunt van het generiek jaarrooster voor het bacheloronderwijs is dat er 3 x 42 studeerbare weken per bacheloropleiding beschikbaar zijn, waarbij 40 uur per week aan bacheloronderwijs wordt besteed;
4. In het najaar 2016 volgt een evaluatie onder docenten, instructeurs en studenten over de ervaringen met het generiek jaarrooster, de planning van de 'overige activiteiten' tijdens de onderwijsperiodes en over de periode waarin het zomerverlof valt (augustus).

Als gevolg van de synchronisatie zijn FMW, KMA en KIM vanaf academisch jaar 2015 – 2016 overgegaan tot een trimestersysteem. M.i.v. het collegejaar 2015-2016 is het nieuwe generiek jaarrooster ingevoerd. De FMW is gestart met het gesynchroniseerde jaarrooster voor het bacheloronderwijs m.i.v. 04 januari 2016.

In 2015 hebben de FMW opleidingsbesturen van de bacheloropleidingen zich gebogen over de consequenties van het omschakelen naar een trimestersysteem en het opvangen van tijdelijke problemen gedurende de transitiefase. Hierbij is speciaal aandacht besteed aan de leerlijnen, de fasering en studielast van de verschillende cursussen. Studiegidsen, OER'n en andere onderwijsdocumentatie is vervolgens aangepast. De consequenties van de invoering van het generiek jaarrooster zullen voor de FMW – na de transitiefase - leiden tot een verminderde onderwijslast in de propedeutische fase van de bacheloropleidingen, ondanks het feit dat adelborsten MBW en KW later verhuizen naar de studielocatie Breda (na 40 EC) dan de cadetten MS&T naar de studielocatie Den Helder (na 30 EC) en ondanks het feit dat de KW-inleidingen uiteindelijk 4 x per jaar verzorgd worden (1 x voor KOO/MWO in Den Helder, 1 x voor KOO/MWO in Breda, 1 x voor februarilichting KOO in Breda en 1 x voor KOO/MWO adelborsten der mariniers in Den Helder).

3.1.2 Voorbereiding geaccrediteerde TW-master

In september 2013 heeft de decaan FMW de projectgroep Portfolio Innovatie Militaire Technische Wetenschappen ingesteld met de opdracht een studie te verrichten naar de optimale samenstelling van de MTW expertise-, opleidings- en dienstenportfolio. De projectgroep heeft zich niet alleen gericht op de bestaande activiteiten van de capaciteitsgroep MTW, maar vooral ook nieuwe mogelijkheden op hun levensvatbaarheid beoordeeld.

Medio november 2013 is een eerste rapportage⁷ opgeleverd. De projectgroep stelt in deze rapportage dat MinDef behoefte heeft aan de opbouw en borging van kennis van militaire systemen en processen en dat voor verschillende technische functies academisch werk- en denkniveau op masterniveau vereist is. In het licht van de beschikbare FMW capaciteit, de ingeschatte kennisbehoefte van de krijgsmachtdelen, en het vigerende personeels- en plaatsingsbeleid (vooral de Niet Beschikbaarheid Op Functie) is in de vergadering van de NLDA-raad in april 2014 gekozen om de levensvatbaarheid van een eenjarige Technisch Wetenschappelijke master (TW-Ma) die in deeltijd verzorgd zou worden verder te onderzoeken en in overleg met het werkveld uit te gaan werken. Op termijn zou deze TW-Ma desgewenst in samenwerking met zusterinstituten en civiele universiteiten uitgebreid kunnen worden tot een tweejarige master.

⁷ Rapportage projectgroep Portfolio Innovatie Militaire Technische Wetenschappen (PI-MTW): "*Scientific Forces' Scout Report*", F. Absil et al., Den Helder, 11 november 2013.

In 2015 heeft de FMW deze opdracht verder uitgewerkt. Met het werkveld is een opleidingsontwerp afgesproken voor een 60 EC wetenschappelijke master die in deeltijd (verdeeld over 2 studiejaar) verzorgd wordt. Uitgangspunt is één dag contactonderwijs per week. Om te voldoen aan de verschillende inhoudelijke wensen is gekozen voor een opleidingsontwerp met twee afstudeerrichtingen.

Het opleidingsontwerp van de TW-Ma ziet er als volgt uit:

- een gemeenschappelijke kern (core courses) van 20 EC;
- twee afstudeerrichtingen (tracks) van elk 20 EC; één track op het gebied van systeem(integratie) en één track op het gebied van optimale inzet en gereedheid van de militaire systemen;
- een afstudeerfase (methoden en technieken van onderzoek t/m thesis) van 20 EC.

Het werkveld ziet een deelname van 20 tot 30 Defensie studenten per leergang als realistisch. Net als bij de master MSS kan deze doelgroep aangevuld worden met ca. 30% civiele studenten. Met de verschillende defensieonderdelen is afgesproken om bepaalde vakken uit de master tevens als maatwerkcursussen of andere vormen van expertise aan de defensieorganisatie te leveren.

Om de TW-master te kunnen ontwikkelen en uit te voeren is op basis van het opgestelde opleidingsontwerp een structurele personele meerbehoefte voor de FMW berekend van 1 hoogleraar, 2 universitair hoofddocenten, 4 universitair docenten en 1 medewerker ten behoeve van ondersteunende en coördinerende werkzaamheden.⁸ Op basis van de in januari 2015 ingediende business case⁹ is in de NLDA-raad van september 2015 het besluit genomen dat er via verschillende OPCO's (tijdelijk) capaciteit beschikbaar gesteld zou worden voor het ontwikkelen van de TW-master en dat de structurele benodigde capaciteit voor het ontwikkelen, laten accrediteren en uitvoeren van de TW-master vanaf 2016 toegekend zou worden aan de FMW (gefinancierd op basis van de Van der Staaij-gelden).

Eind 2015 is één tijdelijke functie voor het ontwikkelen van de TW-master door CZSK aan de FMW toegekend en sinds januari 2016 zijn de gevraagde 7 vte wetenschappelijke staf en 1 vte ondersteuning aan de FMW-formatie toegevoegd. Inmiddels is gestart met de vulling van deze functies.

3.1.3 Accreditatie en start European Joint Master in Strategic Border Management

Medio 2012 heeft de CDS de NLDA/FMW verzocht tot participatie, samen met de Koninklijke Marechaussee (KMar), in de ontwikkeling en uitvoering van de European Joint Master in Strategic Border Management (EJMSBM). In mei 2015 is een fulltime wetenschappelijke masteropleiding van 90 EC met een studieduur van anderhalf jaar geaccrediteerd. EJMSBM betreft een master die door het EU-agentschap Frontex wordt betaald. Van 2013 tot 2015 hebben verschillende bijeenkomsten plaats gevonden waar in samenwerking met zes Europese partner instellingen in een consortium EJMSBM is ontwikkeld.

De opleiding is in december 2014 op basis van een Europees accreditatiekader beoordeeld door een onafhankelijke visitatiecommissie bestaande uit internationale experts. De commissie heeft geconcludeerd dat de opleiding voldoet aan de eisen die op universitair niveau worden gesteld. De NVAO heeft op 13 mei 2015 het definitieve besluit genomen dat de aanvraag voor toetsing van de

⁸ De totale TW-Ma bevat een onderwijslast van 80 EC bestaande uit 20 EC (core), 2 x 20 EC (keuzetracks) en 20 EC (afstudeerfase). Omgerekend betekent dit 80/12 = ca. 7 vte aan wetenschappelijk personeel. Daarnaast wordt rekening gehouden met 1 vte aan ondersteuning.

⁹ Business case Technische Master FMW, d.d. 22-01-2015 (Brief NLDA/2015004173) is gevoegd als bijlage 2 van dit jaarverslag.

nieuwe opleiding wo-master EJMSBM positief beoordeeld is.¹⁰ EJMSBM is hiermee de tweede wetenschappelijke masteropleiding die, naast MSS, onder auspiciën van het bestuur van SWOON is geaccrediteerd. De studentendoelgroep bestaat uit medewerkers van KMar, politie en vergelijkbare EU Border Guard organisaties zoals de Guardia Civil, Police Nationale en Carabinieri en relevante VN organisaties. De eerste groep met 28 internationale studenten is in september 2015 gestart met de masteropleiding.

De FMW levert, i.s.m. de KMar, expertise voor de uitvoering van drie van de tien modules van deze master: 'Fundamental Rights and Ethics (5 EC)', 'Researching Management Practices (5 EC)' en 'Researching Integrated Practices (10 EC)'. De modulaire opbouw van EJMSBM is in figuur 3 weergegeven. Twee van deze modules worden in Nederland uitgevoerd (locatie KMar/ Schiphol en NLDA-locatie Breda).

MODULES	Main deliverer	Back up
Strategy Planning & Evaluation (5)	Spain GC / UNED	Estonia
Fundamental Rights and Ethics (5)	Netherlands	Estonia
Leadership and Org. Development (5)	Latvia	Spain PN / USAL
EU Borders Strategy & Policy (5)	Spain PN / USAL	Estonia
Innovation & Technology (5)	Estonia	Spain GC / UNED
Researching Management Practices (5)	Netherlands	
Global Context (5)	Estonia	Lithuania
Risks & Threats (5)	Lithuania	Estonia
Cooperation (10)	Spain GC / UNED	
Researching Integrated Practices (10)	Spain PN / USAL	Netherlands
Dissertation (30)	all consortium partner institutes for higher education	

Figuur 3 Opleidingsstructuur EJMSBM

Naast het verzorgen van de drie eerdergenoemde modules zal de FMW ook betrokken zijn bij het begeleiden van afstudeerscripties. De FMW levert daarnaast capaciteit t.b.v. onderwijsadministratie, module- en opleidingsbestuur, toelatingsbeoordeling en kwaliteitsborging. De decaan FMW is lid van de Governing Board van deze master.

Ter compensatie van de geleverde capaciteit t.b.v. EJMSBM zal vakgroep MBW twee vte wetenschappelijk personeel van C-KMar ontvangen. Per 1 december 2014 is een vte ingevuld. De tweede vte is nog niet gerealiseerd.

¹⁰ Brief NVAO nr. NVAO/20151404/LL, d.d. 13-05-2015 is gevoegd als bijlage 3 van dit jaarverslag.

3.1.4 Evaluatie van de reorganisatie 2013

Eind 2014 is een NLDA-brede projectgroep gestart die de opdracht heeft om de NLDA-reorganisatie van 2013¹¹ te evalueren. De opdracht aan de NLDA projectgroep luidde: “Onderzoek en stel vast of de gereorganiseerde NLDA in staat is de haar opgedragen taken (zoals verwoord in het reorganisatieplan) uit te voeren met de haar (eveneens in het reorganisatieplan aangegeven) toebedeelde middelen. De evaluatie moet leiden tot een eindrapport waarin de onderkende knelpunten/verbeterpunten worden geadresseerd.”

Als onderdeel van de integrale NLDA evaluatie is per NLDA-eenheid een deelevaluatie gehouden. De deelevaluatie van de FMW is in het voorjaar van 2015 uitgevoerd. De belangrijkste conclusie uit deze deelevaluatie was:

Tijdens de reorganisatie van 2013 is bij de FMW meer bezuinigd dan de opgelegde bezuinigingsopdracht van 40 vte¹², waardoor de uitvoering van de opgelegde taken (verzorgen van het wetenschappelijk onderwijs, wetenschappelijk onderzoek alsmede het verzorgen van onderwijs bij de officiersopleidingen KIM, KMA en IDL) onder druk is komen te staan. Consequentie hiervan is dat op termijn onderwijs kan gaan leiden onder het personeelstekort en dat onderzoekstijd gebruikt zal worden voor onderwijstaken. Een andere belangrijke consequentie is dat een structureel te hoge werkdruk ten koste kan gaan van het welzijn en de gezondheid van FMW-personeel.

Mede naar aanleiding van de deelevaluatie is door C-NLDA medio 2015 binnen het managementteam gesproken over het personeelstekort van de FMW (en andere NLDA-eenheden). Op basis van interne discussies is een personele meerbehoefte gepresenteerd aan C-CDC en besproken in de vergadering van de NLDA-raad van september 2015.

T.a.v. de FMW heeft dit geresulteerd in de uitbreiding van de wetenschappelijke staf per januari 2016. Deze uitbreiding betreft:

- 1) een compensatie van 2 vte uit de ‘stalling van CDC’ ter compensatie van het besluit “Generiek jaarrooster KIM, KMA en FMW”. Deze 2 vte zijn toebedeeld aan vakgroep KW.
- 2) een uitbreiding van 3 vte voor het verzorgen van het masteronderwijs MSS, waarvan 2 vte toebedeeld zijn aan de vakgroep KW en 1 vte aan de vakgroep MBW.
- 3) een tijdelijke uitbreiding van 1 vte voor het ontwikkelen van de TW-master en vanaf januari 2016 een uitbreiding van 6 vte (toebedeeld aan vakgroep MTW) om deze master te ontwikkelen en uit te voeren alsmede 1 vte ondersteunend personeel t.b.v. planning en coördinatie van de TW-master én de master MSS.

3.1.5 Project invoering Onderwijs Ondersteunende Systemen

Een belangrijk aandachtspunt van de FMW is sinds 2007/2008 de invoering van de Defensie-brede onderwijsondersteunende ICT-systemen geweest. Het studentenadministratie- en cijferregistratiesysteem (STOP) werd in 2012 binnen Defensie uitgerold, maar tijdens de implementatiefase direct al achterhaald door het Defensie-brede vervolgproject SPOT!¹³

¹¹ De maatregelen die voortkwamen uit de Beleidsbrief Defensie van 08/04/2011 hebben geleid tot een reorganisatieopdracht van C-CDC voor de NLDA (opdrachtbrief C-CDC d.d. 04/10/2012). Startdatum van de reorganisatie was 31/12/2013.

¹² Bezuinigingsopdracht FMW zoals vastgelegd in de Blauwdruk Opleidings-, Trainings- en Kennisproductieveld (OTK) van augustus 2011.

¹³ STOP: Standaardisering Opleidingsprocessen. Doelstelling van dit project was de Defensie-brede invoering van gestandaardiseerde IV-applicaties t.b.v. planning, administratie en registratie van opleidingsprocessen en –resultaten. Het vervolgproject SPOT! -Standaardisering van Processen rond Opleiden & Trainen- richtte zich op de Defensie-brede ICT ondersteuning van de opleidings- en trainingsketen op basis van een gestandaardiseerde bedrijfsvoering.

De cijfer- en studentenadministratie, planning en roostering en elektronische leeromgeving, waarbij de toegankelijkheid van het wetenschappelijk onderwijs via het Internet essentieel is, waren voor de FMW randvoorwaarden om het onderwijs te verzorgen en de accreditatie te behouden. Dit was voor de FMW reden om de verschillende deelsystemen van SPOT! uitgebreid te testen. Mede op basis van deze bevindingen is medio 2014 besloten dat de NLDA over zou mogen gaan tot tijdelijke aanschaf (voor 3 jaar) van de ook in het civiele Hoger Onderwijs gebruikte informatiesystemen: Osiris (studenteninformatie- en cijferregistratiesysteem), Eduflex (planning- en roostersysteem) en Moodle (elektronische leeromgeving).

Deze systemen voor de NLDA zijn in het voorjaar 2015 aangeschaft. De stuurgroep Project Onderwijs Ondersteunende Systemen (POOS) werd ingesteld met een werkgroep voor de implementatie van elk deelsysteem (Osiris, Eduflex en Moodle). De opdracht was om de drie onderwijssystemen per augustus 2015, voor aanvang van het academisch jaar 2015/16, operationeel te hebben. Gedurende de periode na aanschaf tot de start van het academisch jaar 2015/16 is gewerkt aan de implementatie van de betreffende systemen en het overzetten van de onderwijsprogramma's en reeds behaalde cijfers uit het tot dan toe gehanteerde personeelssysteem (Peoplesoft) naar Osiris en het opzetten van cursusomgevingen in de nieuwe elektronische leeromgeving Moodle. De deadline is niet geheel gehaald.

De conversie van gegevens in Osiris heeft problemen opgeleverd. Om geen concessies te doen aan de betrouwbaarheid van het cijferregistratiesysteem is door de examencommissies van de FMW besloten om alle geconverteerde gegevens in Osiris te laten controleren door de studenten. Door studenten geconstateerde conversiefouten zijn schriftelijk gemeld bij de onderwijsadministraties en door de onderwijsadministratie gecontroleerd en waar nodig hersteld. Eind december 2015 hebben de examencommissies steekproefsgewijs het uiteindelijke conversieresultaat nogmaals gecontroleerd en akkoord bevonden.

Implementatie van Moodle en Eduflex is voorspoediger verlopen, o.a. op basis van eerdere ervaringen met deze systemen. Bij het opzetten van de cursusomgevingen in Moodle is extra aandacht besteed aan de bescherming van auteursrechtelijk beschermd lesmateriaal. Om docenten, onderzoekers en studenten goed te informeren en adviseren over auteursrechten is door de Bibliotheek NLDA het Auteursrechten Informatie Punt ingericht. Het AIP is een centraal aanspreekpunt voor vragen en voorlichting over auteursrechten. Zij adviseren en ondersteunen docenten op dit gebied bij het inrichten van een digitale leeromgeving.

In juli 2014 is het NLDA-onderwijsnetwerk (een op internet aangesloten netwerk met mogelijkheid van webmail) 'uitgefaseerd' en zijn FMW-medewerkers gaan werken op het 'gesloten' defensienetwerk Mulan. Voor een wetenschappelijk onderwijs- en onderzoeksinstituut leidt dit tot een aantal problemen. Het ontbreken van een op internet toegankelijk email-systeem, het niet of niet goed kunnen gebruiken van essentiële onderwijs- en onderzoeksoftware en het gebrek aan opslagruimte zijn de meest genoemde problemen. Deze situatie heeft ertoe geleid dat medewerkers met privé-apparatuur zijn gaan werken, zonder dat dit door de NLDA materieel of financieel gefaciliteerd is. Op basis van de problemen is door de Faculteitsraad eind 2014 een inventarisatie gehouden naar de belangrijkste bezwaren. Deze bezwaren zijn in een door de GMC ondersteunde brandbrief ICT-problemen naar C-NLDA en C-CDC gestuurd. In de loop van 2015 is vervolgens een WIFI-netwerk uitgerold. Omdat de nieuwe onderwijssystemen alleen vanuit het internet toegankelijk zijn, zijn in 2015 tevens internetcomputers en vijftig internet laptops beschikbaar gesteld voor het wetenschappelijk personeel. Met het WIFI-netwerk kunnen FMW-medewerkers, hetzij via een internet desktop of laptop, hetzij via een eigen device inloggen op het World Wide Web.

3.1.6 Voorbereidingen en uitvoering van de proefvisitatie onderzoek

De FMW wil het wetenschappelijk onderzoek extern laten beoordelen vanuit de wens om de kwaliteit van het onderzoek te waarborgen en waar mogelijk verder te verbeteren. In overleg met de WAR en het bestuur van de SWOON is in 2014 besloten dat de FMW hiertoe in het najaar 2015 een proefvisitatie zou laten uitvoeren door externe peers en ondersteund door de QANU. Uiteindelijk is in gezamenlijk overleg besloten de proefvisitatie niet in het najaar 2015 maar in het voorjaar 2016 uit te laten voeren. Ter voorbereiding op deze proefvisitatie is in 2015 per FMW vakgroep een zelfevaluatie geschreven conform het Standard Evaluation Protocol 2015-2021¹⁴. De verschillende zelfevaluaties zijn in een overkoepelend rapport, "Research Review of the Faculty Military Sciences 2009 – 2015" aangeboden aan de visitatiecommissie en de QANU. Tevens is het, door het faculteitsbestuur geactualiseerde onderzoeksbeleid¹⁵, meegestuurd. Op basis van de uitkomsten van deze proefvisitatie zullen in 2016 en verder actiepunten en verbetermaatregelen geïdentificeerd worden zodat er gericht gewerkt kan worden naar een externe onderzoeksvisitatie in 2020.

3.2 Vooruitblik op academisch jaar 2016/2017

3.2.1 Uitvoeren van de initiële officiersopleidingen

In 2016/17 zal de FMW de onderwijstaken uitvoeren in het generiek jaarrooster van de NLDA. Zoals in paragraaf 3.1.1 gesteld zal in het najaar 2016 een evaluatie volgen onder docenten, instructeurs en studenten van de NLDA over de ervaringen met het generiek jaarrooster, de planning van de 'overige activiteiten' tijdens de onderwijsperiodes en over de periode waarin het zomerverlof valt (augustus).

Het aantal cadetten en adelborsten in opleiding hangt af van de realisatie van de aanstellingsopdrachten per Operationeel Commando uitgesplitst naar cadetten en adelborsten die aangenomen worden voor de MWO of voor de KOO. Voor de MWO studenten verzorgt de FMW de drie bacheloropleidingen en daarnaast zal de FMW, conform eerder gemaakte afspraken, onderwijs verzorgen voor het KIM (MMO en VTO) en de KMA (KOO, SOO, specialisten en reserveofficieren).

De aanstellingsopdrachten per Operationeel Commando voor de MWO (afgezet t.o.v. eerdere jaren):

	Aanstellingsopdracht 2014/2015	Aanstellingsopdracht 2015/2016	Aanstellingsopdracht 2016/2017
Commando Landstrijdkrachten	53	48	45
Commando Luchstrijdkrachten	33	45	36
Commando Zeestrijdkrachten	42	56	45
Koninklijke Marechaussee	15	15	15
Totaal	143	164	141

¹⁴ Standard Evaluation Protocol for Research Assessments in the Netherlands 2015-2021: Association of Universities in the Netherlands (VSNU), Netherlands Organization for Scientific Research (NWO) and Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW), March 2014.

¹⁵ Policy on research at the Faculty Military Sciences of the Netherlands Defence Academy, January 2016.

3.2.2 Heraccreditaties bacheloropleidingen

De accreditaties van de FMW bacheloropleidingen zijn geldig t/m 31 december 2017. Op 8 september 2015 heeft de FMW daarom haar jaarlijkse onderwijsdag rondom het thema van de heraccreditaties georganiseerd. In overleg met NVAO en de Quality Assurance Netherlands Universities (QANU) is eind 2015 afgesproken dat het bacheloronderwijs eind 2016 door QANU gevisiteerd zal worden, zodat de visitatierapporten in april 2017 bij de NVAO ter besluitvorming aangeboden kunnen worden. Dit betekent dat het kalenderjaar 2016 in belangrijke mate in het teken zal staan van het schrijven en bespreken van de Kritische Reflecties en het (laten) uitvoeren van de onderwijsvisitaties voor de drie bacheloropleidingen.

November 2014 hebben alle opleidingsbesturen ter voorbereiding op de geplande heraccreditering van de bacheloropleidingen midterm reviews georganiseerd. Op basis van deze tussentijdse zelfevaluaties zijn verbetermaatregelen gedefinieerd die in 2015 zijn uitgevoerd. De drie opleidingsbesturen zijn vanaf februari 2016 gestart met het schrijven van de Kritische Reflecties en bijbehorende accreditatiedossiers. Op 1 februari 2016 heeft de QANU voor de onderwijsorganisatie FMW in dit verband een workshop georganiseerd. Afgesproken is dat de accreditatiedossiers voor augustus 2016 ingeleverd worden bij QANU zodat de drie bacheloropleidingen oktober/november 2016 gevisiteerd kunnen worden door externe visitatiecommissies. QANU draagt zorg dat de definitieve visitatierapporten april 2017 bij NVAO aanwezig zijn zodat voor december 2017 de heraccreditaties afgerond kunnen worden.

3.2.3 Ontwikkelen en uitvoeren van masteronderwijs

Master MSS:

De eerste groep studenten van de master MSS heeft juni 2015, tijdens een feestelijke ceremonie, hun master degree (MA) uitgereikt gekregen. De tweede groep masterstudenten kreeg de masterdegree medio oktober 2015. Op basis van de evaluatiegegevens van studenten en docenten is de eerste pilotopleiding MSS geëvalueerd. Het OB MSS zal op basis van de eindevaluatie van de pilot in 2016 de opleiding MSS waar nodig verder aanpassen. Tevens zal het OB in 2016 een midterm review houden gericht op de heraccreditering van de masteropleiding MSS uiterlijk januari 2019. De visitatie van deze opleiding zal naar verwachting rond de jaarwisseling van 2017/ 2018 plaatsvinden. Het voorjaar 2016 zal daarom voor de onderwijsorganisatie MSS in het teken staan van de midterm review MSS.

Vorbereiding TW-Ma:

Zoals in paragraaf 3.1.2 beschreven is, zal in 2016 gewerkt worden aan de ontwikkeling en de voorbereiding van de aanvraag toets nieuwe opleiding van de TW-master. Het streven is om te starten met deze wetenschappelijke masteropleiding vanaf academisch jaar 2017/2018.

EJMSBM:

De masteropleiding EJMSBM is zoals beschreven in paragraaf 3.1.3, in het academisch jaar 2015/2016 voor de eerste keer gestart met 28 studenten uit verschillende Europese landen. De FMW heeft de modules waarvoor zij verantwoordelijk is verder uitgewerkt, voorbereid en (deels) uitgevoerd. Op basis van evaluatiegegevens, in het voorjaar 2016, zullen de modules waar nodig aangepast worden. De volgende EJMSBM start in het academisch jaar 2017/2018.

3.2.4 Overig onderwijs

In 2016 zal de FMW, net zoals in voorgaande jaren, waar mogelijk voor diverse doelgroepen uit de defensieorganisatie, in opdracht van verschillende behoeftestellers binnen MinDef, korte trainingen en cursussen verzorgen. Te denken valt hierbij aan de cursus 'Airpower Course' en 'Advanced Airpower Course' voor officieren van CLSK, 'Crew Resource Management' voor officieren CZSK, 'Verdiepingscursus Militaire Ethiek' en de 'Postacademische Opleiding Militair Juridische Dienst Krijgsmacht' voor alle krijgsmachtdelen of verschillende cursussen voor specifieke doelgroepen op het gebied van 'Deployment and Deployability', 'Human Factors & System Safety' of 'Cyber Security'. Waar mogelijk wordt voor deze cursussen en trainingen gebruik gemaakt van het reguliere FMW-onderwijs en de groepen zullen voor zover mogelijk aangevuld worden met civiele studenten.

Ook de eerder in gang gezette ontwikkelingen op het gebied van internationalisering zullen ook in 2016 voortgezet worden. Hierbij gaat het niet alleen om samenwerking met militaire academies in omliggende landen (België, Duitsland of Groot-Brittannië) maar ook om het verzorgen van gastcolleges voor het 'Baltic Defence College' of de 'International Security Course' voor diverse Afrikaanse landen in Zuid-Afrika in het kader van Internationale Militaire Samenwerking.

Ten slotte zal de FMW, conform eerder gemaakte afspraken, onderwijs verzorgen voor het IDL (t.b.v. de Middelbare en Hogere Defensie Vorming).

3.2.5 Onderzoek

Eind april 2016 is, zoals vermeld in paragraaf 3.1.6, een proefvisitatie van het FMW onderzoek uitgevoerd. Naar verwachting volgt het daadwerkelijke visitatierapport van de QANU voor het zomerverlof van 2016. De proefvisitatie wordt begeleid door de QANU en uitgevoerd door een panel van externe peers op de verschillende onderzoeksdomeinen van de FMW. Op basis van de uitkomsten van deze proefvisitatie zullen verbetermaatregelen opgesteld worden die de komende jaren opgepakt zullen worden.

In 2016/2017 zal de samenwerking met de verschillende kennisinstituten van, of gerelateerd aan, Defensie op het gebied van het defensiegerelateerde onderzoek voortgezet en, waar mogelijk, geïntensiveerd worden. Tevens zullen FMW onderzoekers participeren in relevante kennisnetwerken van Defensie om zo het FMW-onderzoek onder de aandacht te brengen van deze kennisnetwerken en waar nodig meer te laten aansluiten op de behoefte van de defensieorganisatie.

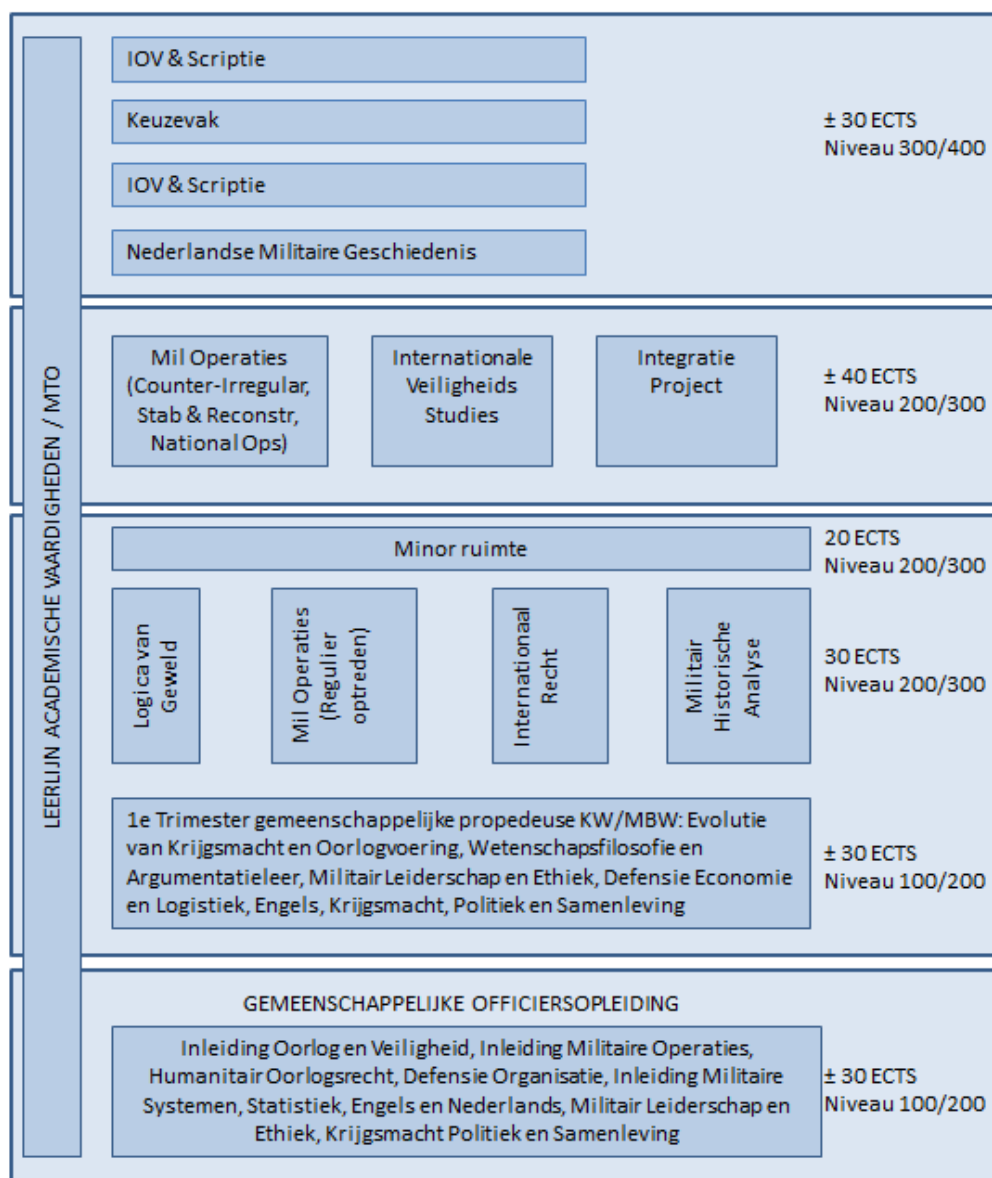
De inhoud van de onderzoeksprogramma's met de concreet verwachte output voor 2016/'17 staan per programma beschreven in hoofdstuk 8 van dit jaarverslag/-plan.

4. BACHELOR KRIJGSWETENSCHAPPEN (KW)

4.1 Terugblik op 2015

OB KW heeft eind 2014 een midterm review gehouden waarin een aantal verbetermaatregelen geïdentificeerd zijn, die in 2015 opgepakt zijn ter voorbereiding op de heraccreditatie van KW in 2017. Op dat moment waren de verschillende aanbevelingen van de visitatiecommissie van de visitatie in 2010 in het vernieuwde curriculum van de bacheloropleiding KW verwerkt.

Het curriculum ziet er schematisch als volgt uit:

Figuur 4: Opleidingsstructuur KW

De conclusie van OB KW in de midterm review was dat er sinds 2010 veel bereikt was om de bachelor KW te verbeteren. OB KW stelde dat hierdoor een succesvolle heraccreditatie met vertrouwen tegemoet kan worden gezien. De midterm review wees echter ook uit dat op een aantal punten verdere verbeteringen nodig waren.

Op basis van de midterm review heeft OB KW in 2015 gewerkt aan de daarin geconstateerde verbeterpunten. Tegelijkertijd is, door de invoering van het gesynchroniseerde jaarrooster in 2015 gewerkt aan de herstructurering van de verschillende vakken in het KW curriculum omdat overgestapt werd van vijf onderwijsperiodes naar een rooster met drie trimesters en zes onderwijsperiodes.

De volgende verbeterpunten uit de midterm review zijn door OB KW in 2015 opgepakt:

- De voortzetting van de verbetering van de afzonderlijke cursussen van de bacheloropleiding KW en van de samenhang tussen de verschillende cursussen: OB KW heeft m.n. verbeterlagen aangebracht in de leerlijnen Militaire Operaties, de leerlijn Internationale Veiligheid en de leerlijn Methoden en Technieken van Onderzoek (MTO).
- De toetsing van de beoordeling van de eindscripties van KW door een extern panel: In navolging van OB MBW heeft OB KW in 2015 een aantal scripties extern laten valideren. Het eindrapport (jan. 2016) geeft aan dat de beoordeling van de scripties over het algemeen in lijn is met de beoordeling door een panel van externe docenten, verbonden aan andere onderwijsinstituten. Tevens is in overleg met OB MBW de afstudeerprocedure KW en MBW kritisch bekeken en aangepast. Ook op het gebied van toetsing is, in overleg met examencommissie KW, gewerkt aan de verbetering en borging van de kwaliteit. Het toetsbeleid van de FMW is vastgelegd in het facultaire beleid, Educational Quality Manual in het hoofdstuk "Testing and Assessing".

4.2 Doelstellingen voor 2016/2017

OB KW heeft voor 2016, naast het uitvoeren van het bacheloronderwijs KW in het gesynchroniseerde jaarrooster en de fine-tuning daarvan in dit nieuwe rooster, één belangrijke doelstelling: het schrijven van een zelfevaluatie-rapport en het in orde maken van het gehele accreditatiedossier ter voorbereiding van de onderwijsvisitatie eind 2016 (met als doel de heraccreditatie in 2017). Dit dossier wordt voor augustus 2016 ingeleverd bij de QANU.

Specifieke aandachtspunten hierbij zijn:

- 1) Benchmark van de opleiding KW en waar nodig actualisatie van het domeinspecifieke referentiekader KW;
- 2) Overleg met het werkveld en alumni over de vernieuwingen in het curriculum, mede gericht op hun rol bij de heraccreditatie van de opleiding.
- 3) Het op orde brengen van cursusedossiers, waarbij speciale aandacht is voor toetsing en onderwijs-evaluaties.
- 4) Het afstudeerproces cf. de nieuwe afstudeerprocedure evalueren en indien nodig de scriptiebeoordeling aanscherpen op basis van de externe validatie van de KW-scripties.

Andere aandachtspunten voor OB KW zijn:

- Het verzorgen van schakelonderwijs in het kader van toelating tot de masteropleiding Military Strategic Studies (MSS): ten behoeve van het efficiëntie-programma voor de master MSS heeft de vakgroep Krijgswetenschappen in 2015 vijf studenten begeleid in het realiseren van het vereiste toegangsniveau (waarvan één in 2015 het efficiëntieprogramma succesvol heeft afgerond).
- Samenwerking met universiteiten verstevigen, o.a. vanaf academisch jaar 2016/17 op het gebied van uitwisseling van cadetten en adelborsten met civiele studenten in minoren en keuzevakken. Voor de civiele studenten die hun minorruimte willen invullen met vakken uit het KW-curriculum werd in het verleden een aparte minor Krijgswetenschappen verzorgd.

Door capaciteitsproblemen is deze minor de laatste jaren niet meer verzorgd. OB KW wil d.m.v. verdergaande samenwerking met universiteiten bekijken in hoeverre het mogelijk is om, met gesloten beurzen, cadetten en adelborsten minor- of keuzevakken te laten volgen bij universiteiten in ruil voor het verzorgen van KW-onderwijs aan civiele studenten.

4.3 Postacademische Opleiding Militair Juridische Dienst Krijgsmacht

Deze postacademische opleiding wordt verzorgd voor de verschillende Operationele Commando's (OPCO's). De opleiding valt niet onder de bacheloropleiding KW, maar wordt uit praktische overwegingen op deze plaats besproken. In 2013 is op verzoek van het Hoofd juridische zaken van de CLAS en vervolgens in overleg met Directie Juridische Zaken de tweejarige postacademische opleiding voor afgestudeerde juristen, kritisch tegen het licht gehouden en ingekort tot een postacademische opleiding van anderhalf jaar.

De vernieuwde opleiding is gestart vanaf opkomst augustus 2013. De opleiding is bedoeld voor de doelgroep juristen met al een master degree Nederlands recht. Deze doelgroep volgt eerst, net als alle officieren in opleiding, hun algemene militaire/ maritieme officiersopleiding aan de KMA of KIM. Vervolgens volgt deze groep 36 EC onderwijs uit het KW-curriculum en een aantal vakken militair recht bij de Universiteit van Amsterdam. Tevens is een serie praktijkstages gepland voor de juristen bij onder meer de OPCO's, Directie Juridische Zaken, Directie Juridische Dienstverlening en de (militaire kamer van de) rechtbank te Arnhem.

Eind 2015 hebben 7 officieren (3x CLAS, 2x KMar, 1x CLSK en 1x CZSK) deze postacademische opleiding met succes afgerond. In augustus 2015 zijn drie studenten met de opleiding gestart (allen Landmacht).

4.4 Onderwijsorganisatie bacheloropleiding KW

Opleidingsbestuur KW:

Voorzitter tot jan. 2016:	Prof. dr. H. Amersfoort
Voorzitter vanaf jan. 2016:	Prof. dr. W. Klinkert
Lid:	Prof. dr. ir. G.E. Frerks
Lid:	Prof. dr. T.D. Gill
Lid:	CDRE prof. dr. F. P.B. Osinga
Studentlid tot sept. 2015:	WMR1 M. Wilms
Coördinator:	LTKOL A. de Koster

Opleidingscommissie KW:

Voorzitter:	Dr. P.H.J. Olsthoorn
Lid:	LTKOL R. Brunsting, MPhil
Lid tot jan. 2016:	Prof. dr. W. Klinkert
Lid:	Dr. M.G.D. Rothman
Studentlid tot sept. 2015:	CS M.A. Pors
Studentlid tot sept. 2015:	CS J. van Zon
Studentlid vanaf sept. 2015:	CS T.P. Riepma

Examencommissie KW:

Voorzitter: KOL mr. dr. J.E.D. Voetelink

Lid: Drs. A.A. Bon

Lid: Dr. Th.B.F.M Brinkel

Extern lid: Prof. dr. P.C. van Fenema

4.5 Aantallen studenten bacheloropleiding KW

Het huidige aantal studenten KW (peildatum januari 2016) wordt hieronder in tabel 1 weergegeven.

Binnen de bacheloropleiding KW volgen 5 externe studenten één of meerdere vakken uit het KW-curriculum. Deze studenten zijn niet meegeteld in onderstaande tabel.

Tabel 1 ► Aantallen studenten in de bacheloropleiding KW

	Totaal aantal studenten ¹⁶		
	Breda	Den Helder	Totaal N
1 ^e jaars	27	1	28
2 ^e jaars	25		25
3 ^e jaars	14		14
4 ^e jaars	43 ¹⁷		43
Totaal	109	1	110

In bijlage 3 van dit jaarverslag zijn de rendementcijfers van de propedeuse en de postpropedeutische fase opgenomen.

In 2015 zijn in totaal 18 KW studenten geslaagd voor hun bacheloropleiding.

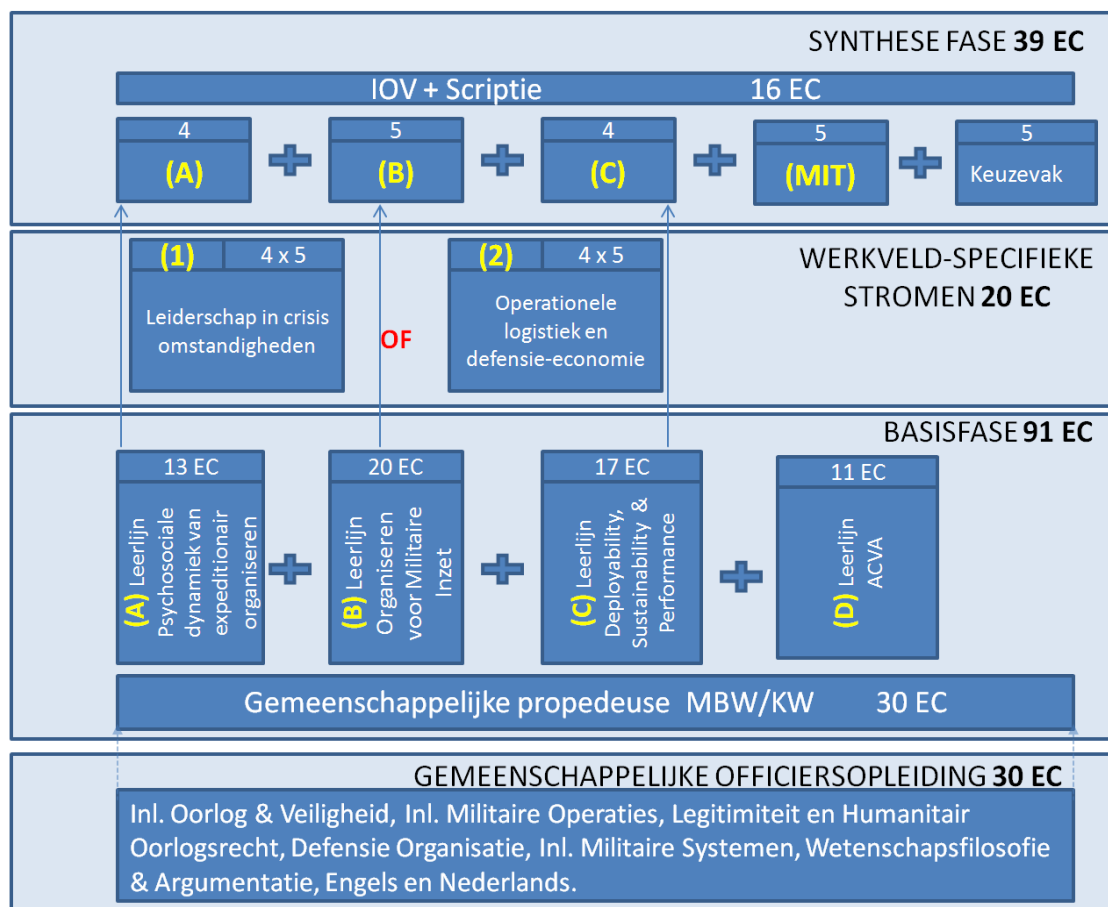
¹⁶ I.v.m. de leesbaarheid wordt gesproken over studenten: dit is een verzamelnaam van alle adelborsten, cadetten en studenten/ cursisten van de FMW.

¹⁷ Waarvan 2 civiele studenten.

5. BACHELOR MILITAIRE BEDRIJFSWETENSCHAPPEN (MBW)

5.1 Terugblik op 2015

OB MBW heeft eind 2014 een midterm review uitgevoerd ter voorbereiding op de heraccreditatie van MBW in 2017. In deze tussentijdse zelfevaluatie zijn de doorgevoerde veranderingen in het curriculum, gebaseerd op de verbeterpunten uit het visitatierapport van 2008, geëvalueerd. De belangrijkste verandering was het terugbrengen van zes profileringen naar twee werkveld specifieke stromen. OB MBW wilde hiermee de opleiding beter positioneren als nichespeler binnen het totale speelveld van brede bedrijfskundige bacheloropleidingen in Nederland. Het MBW-curriculum is schematisch weergegeven in figuur 5.

Figuur 5: Opleidingsarchitectuur MBW

Een belangrijke vraag tijdens de midterm review MBW was de vraag of het herziene curriculum tot het gewenste eindresultaat zou leiden. MBW-studenten die het herziene bacheloronderwijs MBW voor de eerste keer volgen zijn in 2015 aan de werkveld specifieke stromen en de zogenaamde 'Integrerende Topvakken' begonnen en studeren in 2016 af.

OB MBW zal in 2016, in samenwerking met Sectie Onderwijs, het gehele vernieuwde curriculum evalueren.

Een tweede belangrijke issue in de midterm review was het, in opdracht van het OB MBW gehouden, onderzoek naar de kwaliteit en beoordeling van de MBW-scripties. Immers de scriptie van elke opleiding vormt het culminatiepunt van de kwaliteit van de opleiding en is daarmee tevens ook het ijkpunt dat een vergelijking met andere opleidingen mogelijk maakt.

In het onderzoeksrapport met betrekking tot een interne en externe validatie van MBW scripties¹⁸ stond de volgende vraag centraal: Hoe beoordelen externe referenten het gehele spectrum aan MBW-scripties? Uit het rapport heeft het OB MBW twee aanbevelingen in 2015 opgepakt:

1. Bewaak de cesuur! Weersta de verleiding, die ontstaat door tijdsdruk, om scripties over de streep te trekken als zij “mager” zijn.
2. Houd de streefdatum aan, maar accepteer liever vertraging bij de verdediging dan lagere kwaliteit.

In samenwerking met OB KW, die in 2015 een dergelijke externe validatie van de scriptie heeft laten uitvoeren, is de scriptie en afstudeerprocedure van beide bacheloropleidingen kritisch tegen het licht gehouden en aangepast.

Ten slotte heeft OB MBW in 2015, net als OB KW en OB MS&T, het curriculum opnieuw gestructureerd als gevolg van de invoering van het gesynchroniseerde jaarrooster. Tegelijkertijd met deze herstructurering zijn kleine verbetermaatregelen in het curriculum verwerkt.

5.2 Doelstellingen voor 2016

OB MBW heeft voor 2016, naast het uitvoeren van het bacheloronderwijs MBW in het generiek jaarrooster, één belangrijke doelstelling: het schrijven van een zelfevaluatie-rapport en het in orde maken van het gehele accreditatiedossier ter voorbereiding van de onderwijsvisitatie eind 2016.

Specifieke aandachtspunten hierbij zijn:

- 1) Overleg met het werkveld en alumni over de vernieuwingen in het curriculum, mede gericht op hun rol bij de heraccreditatie van de opleiding.
- 2) Het op orde brengen van cursusedossiers, waarbij speciale aandacht is voor toetsing en onderwijs-evaluaties en de plaatsing daarvan op een SharePoint (Mulan-netwerk).

Andere aandachtspunten voor OB MBW in 2016 zijn:

- Het verzorgen van pre-masteronderwijs in het kader van toelating tot de masteropleiding Military Strategic Studies (MSS): ten behoeve van het efficiëntie-programma voor de master MSS heeft de vakgroep Militaire Bedrijfswetenschappen in 2015 zeven studenten begeleid in het realiseren van het vereiste toegangsniveau (waarvan een student in 2015 het traject succesvol heeft afgerond).
- De eindevaluatie van het vernieuwde curriculum die wordt uitgevoerd nadat de eerste groep studenten, die het gehele vernieuwde curriculum gevolgd hebben, afgestudeerd is. De nieuwe afstudeerprocedure MBW/KW zal hierbij specifieke aandacht krijgen.

¹⁸ Goede wijn heeft geen krans. Interne en externe validatie van de kwaliteit van MBW-scripties aan de Faculteit Militaire Wetenschappen van de Nederlandse Defensie Academie. Onderzoek uitgevoerd in 2014 door dr. R. Moelker, voorzitter Opleidingscommissie MBW.

5.3 Onderwijsorganisatie bacheloropleiding MBW

Opleidingsbestuur MBW:

Voorzitter:	Prof. dr. R. Beeres
Lid:	Dr. F.J. Kramer
Lid:	Dr. E. de Waard
Studentlid tot sept. 2015:	CS T.J. Wehnes
Studentlid vanaf sept. 2015:	CS J.S. de Hoop

Opleidingscommissie MBW:

Voorzitter:	Dr. R. Moelker
Lid:	Dr. T. Bijlsma
Lid:	Ing. C.A.A. Vermeer
Studentlid tot sept. 2015:	CS M.M.L. Vermeulen
Studentlid tot sept. 2015:	CS R.F.D.A. Schür

Examencommissie MBW:

Voorzitter:	Prof. dr. P.C. van Fenema
Lid tot sept. 2015:	Dr. W.F. Schmidt
Lid:	KAP K. Smetsers
Lid vanaf sept. 2015:	Ing. C.A.A. Vermeer
Extern lid:	KOL mr. dr. J.E.D. Voetelink

5.4 Aantallen studenten bacheloropleiding MBW

Het totaal aantal studenten MBW (peildatum januari 2016) wordt hieronder in tabel 2 weergegeven.

Binnen de bacheloropleiding MBW volgen 7 externe studenten één of meerdere vakken uit het MBW-curriculum. Deze studenten zijn niet meegeteld in onderstaande tabel.

Tabel 2 ► Aantallen studenten in de bacheloropleiding MBW

	Totaal aantal studenten		
	Breda	Den Helder	Totaal N
1 ^e jaars	36	10	46
2 ^e jaars	38		38
3 ^e jaars	30		30
4 ^e jaars	25 ¹⁹		25
Totaal	129	10	139

In bijlage 3 van dit jaarverslag zijn de rendementscijfers van de propedeuse en de postpropedeutische fase opgenomen.

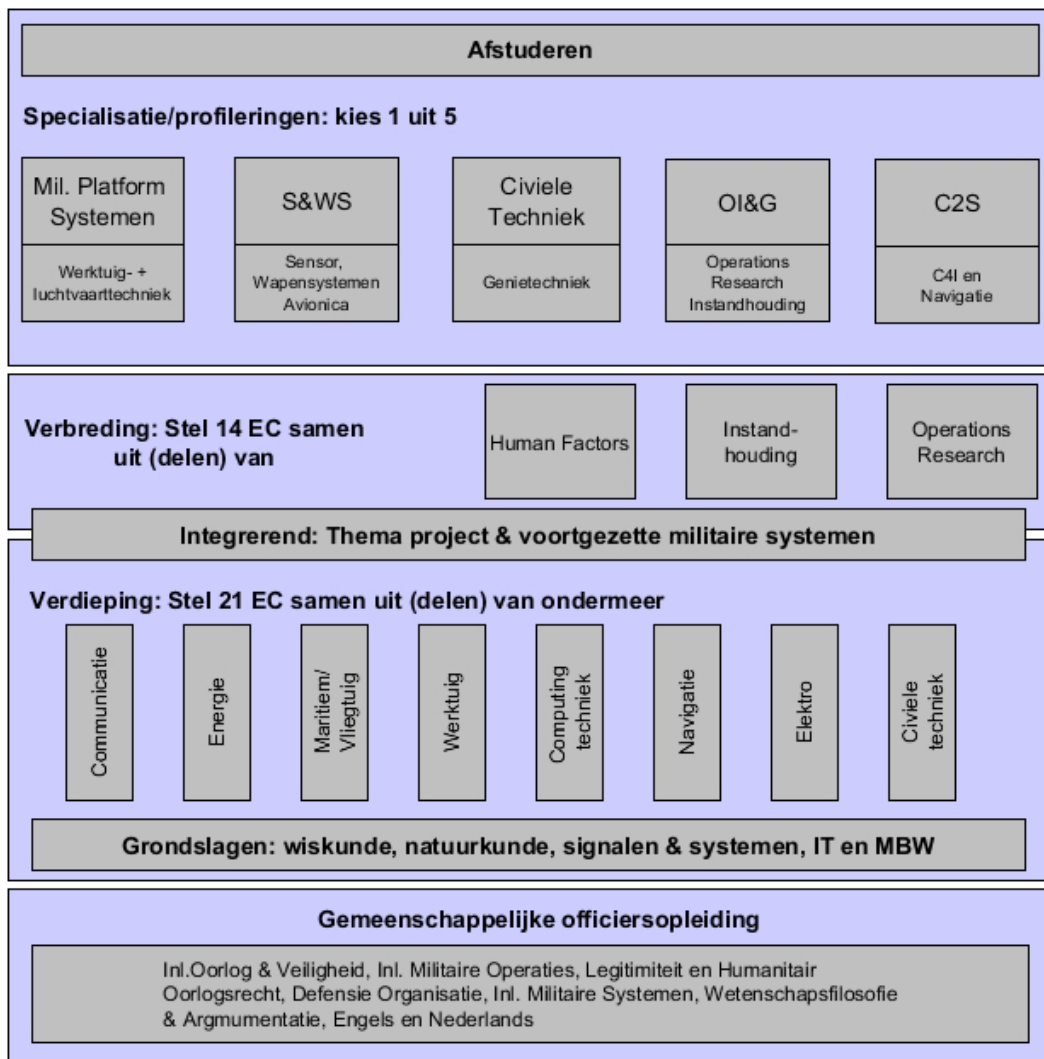
In 2015 zijn in totaal 31 MBW studenten geslaagd voor hun bacheloropleiding, waarvan één student met het judicium “cum laude”.

¹⁹ Waarvan 3 civiele studenten.

6. BACHELOR MILITAIRE SYSTEMEN & TECHNOLOGIE (MS&T)

6.1 Terugblik op 2015

OB MS&T heeft eind 2014, net als OB KW en OB MBW, een midterm review gehouden ter voorbereiding op de heraccreditatie van MS&T in 2017. In deze tussentijdse zelfevaluatie zijn de doorgevoerde veranderingen in het curriculum – sinds de toets nieuwe opleiding uit 2009 - geëvalueerd. De huidige opleidingsstructuur van MS&T is hieronder in figuur 6 weergegeven.

Figuur 6: Opleidingsarchitectuur MS&T

Op basis van de uitkomsten van de midterm review had OB MS&T de volgende verbetermaatregelen voor 2015 en 2016 geïdentificeerd:

1. Het verder afstemmen van de invulling van de nieuwe opleidingsvarianten binnen MS&T (Genietechniek/GT en Militair Bedrijf en Techniek/MBT) met het werkveld.
2. De aangebrachte wijzigingen in het curriculum (nieuwe/ gewijzigde vakken, minder maar bredere afstudeerrichtingen en nieuwe opleidingsvarianten) vertalen naar leerlijnen en de samenhang tussen de vakken verbeteren.

3. Het opzetten van een uniforme werkwijze voor het opstellen en vastleggen van de cursusdossiers MS&T.
4. Het laten uitvoeren van een alumni-onderzoek.
5. De leerlijn Academische Vaardigheden kritisch beschouwen en zorgdragen dat de belegging daarvan in de diverse vakken wordt geconcretiseerd.

In 2015 is aan verschillende verbetermaatregelen gewerkt:

- Er is in 2015 regelmatig met CLAS/genie contact geweest over de invulling van de opleidingsvariant GT binnen MS&T. Over de opleidingsvariant MBT is m.n. contact geweest met CZSK en het komende jaar zal over deze opleidingsvariant ook gesproken worden met CLSK en CLAS. Mede met het oog op de onderwijsvisitatie eind 2016 zullen in ieder geval de werkveldcontacten verder geïntensiveerd worden.
- Mede als gevolg van de invoering van het generiek jaarrooster is het curriculum geherstructureerd en zijn tegelijkertijd verbetermaatregelen genomen om de interne consistentie van het curriculum te vergroten.
- Op het gebied van de cursusdossiers heeft OB MS&T een richtlijn voor docenten MS&T opgesteld "Tentamens, cursussen en cursusdossiers".²⁰
- De uitvoering van een alumni-onderzoek – voor alle bacheloropleidingen - zal in 2016 opgepakt worden door Sectie Onderwijs van de NLDA.
- Ook de leerlijn academische vaardigheden is met de herstructurering van het curriculum als gevolg van het gesynchroniseerde jaarrooster tegen het licht gehouden en waar mogelijk verbeterd.

6.2 Doelstellingen voor 2016

OB MS&T heeft voor 2016, naast het uitvoeren van het bacheloronderwijs MS&T in het generiek jaarrooster, één belangrijke doelstelling: het schrijven van een zelfevaluatie rapport en het in orde maken van het gehele accreditatiedossier ter voorbereiding van de onderwijsvisitatie eind 2016.

Specifieke aandachtspunten hierbij zijn:

- 1) Overleg met het werkveld en alumni over de vernieuwingen in het curriculum, mede gericht op hun rol bij de heraccreditatie van de opleiding.
- 2) Het op orde brengen van cursusdossiers cf. de daarvoor opgestelde richtlijn en de plaatsing van de dossiers op het SharePoint (Mulan-netwerk).
- 3) Het laten uitvoeren van een alumni-onderzoek door Sectie Onderwijs NLDA.

6.3 Onderwijsorganisatie bacheloropleiding MS&T

Opleidingsbestuur MS&T:

Voorzitter tot okt. 2015:	Prof. dr. ir. T. Tinga
Voorzitter vanaf okt. 2015:	Dr. H. Monsuur
Lid:	Dr. ir. E. Dado
Lid tot sept. 2015:	KLTZT dr. ir. P.J.M. Schulten, EMSD
Lid vanaf sept. 2015:	KLTZ (TD) ing. B. Stoelinga, MA
Adviseur:	Drs. M.P.A. van de Ven
Studentlid tot sept. 2015:	LTZ3 W. van Kan
Studentlid vanaf sept. 2015:	TLNTMARN R.S. Gielings

²⁰ "Tentamens, cursussen en cursusdossiers", vastgesteld op 14 januari 2016

Opleidingscommissie MS&T:

Voorzitter:	Dr. J.M. Jansen
Lid:	Ing. T.O.H. Popma, Bed
Lid:	KLTZ ir. G. Tas
Lid:	P. van Beek, MSc
Studentlid:	KPLADB (TD) R. Bergsma
Studentlid tot sept. 2015:	ADBZ V. van Ewijk
Studentlid:	CV J.C. Plijter
Studentlid:	LTZ3 M.A.V.M. Thomeer
Studentlid:	LTZ3 S.G. ten Zeldam

Examencommissie MS&T:

Voorzitter:	Dr. L. Koene
Lid:	KLTZ (TD) ir. O. Boot
Lid:	Dr. O.J.G. Somsen
Extern lid:	Dr. W.F. Schmidt

6.4 Aantallen bacheloropleiding MS&T

Het totaal aantal studenten MS&T (peildatum januari 2016) wordt in tabel 3 weergegeven.

Tabel 3 ► Aantallen studenten in de bacheloropleiding MS&T

	Totaal aantal studenten ²¹		
	Breda	Den Helder	Totaal N
OPK. 15	32	6	38
OPK. 14		36	36
OPK. 13		34	34
OPK. 12		16	16
OPK. 11		10	10
OPK. 10		1	1
Totaal	32	103	135

In bijlage 3 van dit jaarverslag zijn de rendementcijfers van de propedeuse en de postpropedeutische fase opgenomen.

In 2015 zijn 25 MS&T studenten geslaagd, waarvan 1 met het judicium “cum laude”.

²¹ I.v.m. de leesbaarheid wordt gesproken over studenten: dit is een verzamelnaam van alle adelborsten, cadetten en studenten/ cursisten van de FMW.

7. MASTER MILITARY STRATEGIC STUDIES (MSS)

7.1 Terugblik op 2015

OB MSS had voor 2015, naast het uitvoeren van de masteropleiding aan de pilotgroep en Class 2013 en 2014, de volgende doelen geformuleerd:

- 1) Op basis van de tussentijdse evaluaties verbeteringen in het curriculum doorvoeren en in 2015 de eerste pilot opleiding MSS grondig evalueren;
- 2) De eerste diploma-uitreiking van de master MSS voorbereiden en uitvoeren.

Curriculum:

Net als 2014, stond ook 2015 in het teken van evalueren, bijstellen en verbeteren van de masteropleiding MSS. De eerste pilotopleiding van de master MSS is afgerond en grondig geëvalueerd²². De coherentie van het gehele programma is op basis van de ervaringen verbeterd door het besluit om voor Class 2014 de module Research Methods (het oude Research Seminar) naar voren te schuiven in het programma. Vanaf Class 2015 zijn de vier core modules allen aan het begin van de opleiding geprogrammeerd zijn (zie figuur 7, waarin de core modules donker blauw zijn weergegeven). Een belangrijke reden hiervoor is dat de inhoud van de module Research Methods ook gebruikt kan worden bij de andere modules waar een beroep wordt gedaan op vaardigheden als het schrijven van een essay, het voeren van een debat of academisch artikelen lezen en begrijpen.

THESIS 15 EC		
Elective		
<u>MILITARY MANAGEMENT & LOGISTICS</u>	<u>WAR STUDIES</u>	<u>INTELLIGENCE & SECURITY</u>
Strategic Military Asset Management	International Law of Military Operations	International Intelligence Cooperation
Strategic HRM, Leadership and Ethics	Peacekeeping & Statebuilding	Methods and Analytic Concepts in Intelligence
Strategizing and Organizing	Insurgency & Counterinsurgency	Intelligence Organizations & their Cultures
Defence Economics & Performance Management	Coercive Diplomacy	Intelligence and its Environment
War, Defence & Society		Research Methods
War & Warfare in the (post)modern world		Contemporary Security and Strategy

Figuur 7: Opleidingsarchitectuur van de masteropleiding Military Strategic Studies

Diploma uitreiking:

Het jaar 2015 was voor de opleiding MSS een memorabel jaar: de eerste diploma's werden uitgereikt aan de geslaagden. Op 5 juni ontvingen vijf studenten van de Pilot Class hun diploma uit handen van de Secretaris-generaal MinDef, drs. E. Akerboom.

²² Evaluatieverslag Pilot Class Master MSS 2013 – 2015.

Op 16 oktober 2015 vond de tweede diploma-uitreiking plaats voor drie studenten van de Pilot Class en 16 studenten van Class 2013. Hiermee is de helft van de 16 pilotstudenten, die in de tweede helft van 2014 met hun thesis zijn begonnen, in 2015 geslaagd. Van Class 2013 zijn van de 32 studenten die in januari 2015 met de thesis zijn gestart, 16 studenten geslaagd (waaronder 6 niet-MinDef studenten). Bij het deel van de officieren dat nog bezig is met de studie, worden m.n. overplaatsingen en uitzendingen genoemd als factoren die van invloed zijn op de studievertraging.

Eerste diploma's masteropleiding Defensie uitgereikt

05 juni 2015

De eerste studenten hebben met succes de masteropleiding van de Faculteit Militaire Wetenschappen (FMW) afgerond. Secretaris-generaal Erik Akerboom reikte vandaag de diploma's Military Strategic Studies uit op de Koninklijke Militaire Academie in Breda.

In totaal werden 5 diploma's uitgereikt aan 4 militaire en een burgermedewerker van Defensie. De geslaagden studeerden af in 3 afstudeerrichtingen: War Studies, Intelligence & Security, Military Management & Logistics. Inmiddels volgen ruim 80 burger- en militaire studenten de opleiding en in september start weer een groep van 45 studenten. De studie is ontwikkeld op verzoek van voormalig Commandant der Strijdkrachten Peter van Uhm en heeft een specifieke militaire invalshoek.

Studenten verdiepen zich in de relatie tussen politiek en militaire macht, zoals terreur en cyber- en nucleaire dreigingen. Studenten leren wijsheid en oorlogvoering te combineren tot een effectieve strategie. Getoetst Eind november 2012 werd de 2-jarige Engelstalige masteropleiding positief getoetst door de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie. Hierdoor kan de FMW, namens het bestuur van de SWOON, erkende wetenschappelijke master degrees verlenen.

Bron: Defensie intranet

Instroom studenten:

In februari 2015 startte de inschrijftermijn voor Class 2015. In april bleek dat 59 kandidaten zich hadden aangemeld, waarvan 47 studenten gestart zijn met de opleiding. Class 2015 is op 28 augustus begonnen met een vooropkomstdag. Van de 47 studenten zijn er inmiddels 8 gestopt om verschillende redenen. Naast uitzending (1x) en een andere, buitenlandse functie (1x) spelen ook onderschatting van de studie en ziekte een rol. In Class 2015 zijn voor de eerste keer studenten gestart die eerst een efficiëntieprogramma van 36 EC hebben afgerond bij de FMW. Het betreft 2 studenten.

Naast de reguliere masterstudenten maken ook modulestudenten gebruik van het onderwijsaanbod van MSS. Voor zover de trackklassen daartoe ruimte laten en mits de vooropleiding toelating biedt tot de master, faciliteert de FMW modulestudenten die één of meerdere vakken uit het curriculum volgen.

Sinds de start van de master MSS in 2013 hebben ca. 100 geïnteresseerden bij de coördinator en de examencommissie MSS een verzoek ingediend over hun toelaatbaarheid tot de master. Hiervan blijkt een klein deel direct toelaatbaar. Eveneens een klein deel is zonder meer niet-toelaatbaar op grond van de in de onderwijs- en examenregeling (TER) gestelde eisen: de deficiëntie tussen toelatingseis (relevante bachelor op WO-niveau of equivalent) en de feitelijke vooropleiding (doorgaans HBO) is te omvangrijk. Het gros van de geïnteresseerden komt in aanmerking voor een 'schakeltraject' aangezien de deficiëntie tussen vooropleiding en toelatingseis relatief beperkt is (d.w.z. een deficiëntie kleiner of gelijk aan 36 EC). Voor deze categorie faciliteert de faculteit via afstandsonderwijs een maatwerk deficiëntieprogramma. Deze studenten volgen het schakel- of deficiëntieprogramma binnen het bacheloronderwijs KW of MBW van de FMW en vallen onder de onderwijsorganisatie van de betreffende bacheloropleiding.

De examencommissie heeft met het oog op de transparantie van haar toelatingsbeleid een format opgesteld waarin, zowel voor mensen bij wie een deficiëntie is geconstateerd als bij studenten die wel zijn toegelaten tot de master, de beslissing en beslissingsgrond van de examencommissie is opgenomen.

Kwaliteitszorg:

Vanaf het najaar 2013 zijn de onderwijsmodules MSS vanuit Sectie Onderwijs op systematische wijze geëvalueerd. Daarnaast vindt er regelmatig overleg plaats met de Class Representatives en de coördinator MSS. Een van de punten die door studenten aangekaart is, was de studievertraging tijdens de thesisperiode. Omdat er tijdens de thesisperiode geen contactonderwijs op de vrijdagen gepland staat, werd door sommige militaire commandanten de werklust (op die vrijdagen) van de studenten verhoogd. Daarnaast gaven studenten aan dat 'de tucht' van het 'verplichte' er op dat moment af is en dat studenten deze vrijheid gebruiken voor andere activiteiten. Op basis van gesprekken met en evaluaties van de pilotgroep en Class 2013 heeft OB MSS besloten om vanaf eind 2015 (voor Class 2014) te gaan werken met verplichte maandelijkse terugkomdagen in de thesisperiode (eerste helft 2016). Daarnaast gaat de wijze van de begeleiding van de theses veranderen. Tot eind 2015 werd de groep opgesplitst in klassen om onder leiding van een docent te komen tot een Individual Research Proposal. Vervolgens werd een inhoudsdeskundige toegevoegd als eerste begeleider bij het schrijven van de thesis. Deze twee rollen zijn met ingang van Class 2014 gekoppeld. Thematische groepjes van drie tot vier studenten zijn in de tweede helft van 2015 gevormd. Samen met de eerste begeleider werken de studenten aan hun Research Proposal en vervolgens aan hun theses. Studenten bieden elkaar zo meerwaarde, zowel onderzoekstechnisch als vakinhoudelijk. September 2016 zal deze nieuwe werkwijze geëvalueerd worden.

Eind 2014 is door pilotgroep studenten het idee geopperd om een alumnivereniging voor de master MSS te gaan starten. Dit idee is nog niet geconcretiseerd, maar de FMW staat hier positief tegenover en wil de opstart van een dergelijke alumnivereniging ondersteunen. Er is een projectgroep van actieve en oud-studenten gevormd.

Studeerbaarheid van de opleiding:

Het door de examencommissie MSS verrichte onderzoek naar de studielast en de wijze van toetsen heeft zich vanaf het najaar van 2014 vertaald in een bijstelling van de leeslast in bepaalde vakken en in een aanpassing van de wijze van tentamineren. Daarnaast heeft de examencommissie er bij OB MSS op aangedrongen het aanbod aan keuzevakken te beperken met behoud van de keuzevrijheid

voor de student omdat een groot aanbod aan keuzevakken, die dan door relatief weinig studenten worden gekozen, naar haar mening de kwaliteit van het programma als geheel onder druk zet omdat de beperkte wetenschappelijke staf haar aandacht over meerdere vakken zal moeten verdelen. Tot op heden hebben studenten nog geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid elders keuzevakken te volgen. De examencommissie is met OB MSS geregeld in gesprek over deze en andere thema's.

Teaching and Examination Regulations (TER):

In 2015 heeft de examencommissie de TER geactualiseerd op basis van de eerste praktijkervaringen. Dit heeft zich vertaald in een revisie van onderdelen van de TER o.a. op het gebied van een klachtenprocedure, de eis van openbaarheid van de scripties en een aangescherpte taaleis Engels.

Met OB MSS is intensief overleg geweest over de verbetering van de scriptieprocedure en de weerslag daarvan is in de nieuwe TER opgenomen. De inschrijvingsprocedure voor toetsen is vereenvoudigd. Al deze aanpassingen in de TER zijn gedaan op basis van de eerste ervaringen met het programma.

7.2 Aandachtspunten en doelstellingen voor 2016/2017

Het komende jaar zal de aandacht wederom gaan naar de verdere verbetering van de diverse MSS modules. Daarnaast zal 2016 m.n. in het teken staan van de midterm review van MSS ter voorbereiding op de heraccreditatie van MSS in 2018 (accreditatie is geldig tot januari 2019). In de midterm review zal m.n. ingegaan worden op de veranderingen in het curriculum, het domeinspecifieke referentiekader, de toetsing van MSS (passend bij de Education Quality Manual) en de thesis(guide). De eindevaluatie van de pilot MSS is in het voorjaar 2016 afgerond en voorgelegd aan het faculteitsbestuur.

Andere specifieke aandachtspunten voor OB MSS zijn:

1. Evalueren van de track Military Management & Logistics (inhoud en samenhang van de vier modules).
2. Zorgdragen voor een "buddy" systeem voor docenten; i.v.m. vervanging, continuïteit en kwaliteitsborging. Tevens wordt gestart met het opzetten van cursusdossiers waarbij per module een dossier wordt opgeslagen met daarin de vakbeschrijving, tentamens met antwoordmodellen, toetsmatrijs en cursusevaluaties.
3. Werkveldoverleg en ondersteunen/ faciliteren van een alumnivereniging MSS.
4. Stelselmatige verankering van de didactische vaardigheid (BKO) en de vaardigheid van docenten in het verzorgen van Engelstalige colleges op C1 niveau (afgerond uiterlijk 2019).
5. OB MSS onderzoekt de mogelijkheid om een draaginsigne te laten ontwikkelen (als een erkenning van de master voor MinDef).
6. Bij de toelating tot MSS de verhouding 75% MinDef studenten - 25% civiele studenten strikter in acht nemen. De opleiding is primair bedoeld voor defensiemedewerkers, bij voorkeur officieren met minimaal vijf jaar praktijkervaring die minimaal één keer zijn uitgezonden. Daarnaast worden burgermedewerkers van Defensie met een academische graad, en civiele studenten toegelaten. Deze mix leidt tot een interactie tussen wetenschap en praktijk en tussen civiel en militair die een 'unique selling point' vormt van de opleiding. Het afgelopen jaar is echter een relatief hoog percentage civiele studenten met een bachelordiploma toegelaten en m.n. in de track War Studies is het aandeel militairen zodanig gering geworden dat van een vruchtbare interactie verminderd sprake is.
7. Opnieuw onderzoek doen naar de studielast, niet alleen tussen vakken maar ook tussen de tracks. Daarbij worden ook de toetsvormen bekeken.

8. De aanpassingen in de TER zullen worden geëvalueerd en indien nodig zal het document worden bijgesteld. Dat geldt onder meer voor de huidige bepalingen inzake de toekenning van het predicaat “cum laude”.

7.3 Onderwijsorganisatie Masteropleiding MSS

Opleidingsbestuur MSS:

Voorzitter:	CDRE prof. dr. F. P.B. Osinga
Lid:	Prof. dr. B.G.J. de Graaff
Lid:	Prof. dr. J.M.M.L. Soeters
Lid vanaf sept. 2015:	Dr. F.J. Kramer
Studentlid tot sept. 2015:	LTKOL drs. P. Kooistra
Studentlid vanaf sept. 2015:	F. Thönissen, MSc
Coördinator:	Dr. T. Bijlsma

Opleidingscommissie MSS:

Voorzitter:	Prof. dr. D.E.M. Verweij
Lid:	Prof. dr. T.D. Gill
Lid:	Prof. dr. W. Klinkert
Lid:	Dr. P.H.J. Olsthoorn
Studentlid:	J. Lehman de Lehnfeld, BA

Examencommissie MSS:

Voorzitter:	BGEN prof. mr. P.A.L. Ducheine
Lid:	Dr. F. H. Baudet
Lid:	Dr. ir. S.J.H. Rietjens

7.4 Aantallen studenten masteropleiding MSS

Het totaal aantal studenten MSS (peildatum januari 2016) wordt in tabel 4 weergegeven.

Tabel 4 ► Aantallen studenten in de masteropleiding MSS

	Totaal aantal studenten				
	Studenten MinDef		Civiele studenten		Totaal
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	
Pilot Class 02/'13	7	1	-	-	8
Class 09/'13	10 ²³	1	3	2	16
Class 09/'14	21 ²⁴	1	7	4	33
Class 09/'15	16	-	13	10	39
Totaal	54	3	23	16	96

²³ Waaronder 1 Belgische officier.

²⁴ Waaronder 1 Belgische officier.

In 2015 zijn 24 studenten MSS afgestudeerd; 8 studenten uit de pilot class en 16 studenten uit Class 2013 (waarvan 6 civiele studenten). Vijf van hen zijn cum laude afgestudeerd.

Naast de reguliere studenten van de master MSS hebben 5 studenten (4 van het Ministerie van Defensie en 1 civiele student) één of meerdere vakken uit het curriculum MSS gevolgd. Deze studenten zijn niet opgenomen in tabel 4.

In tabel 5 staat het aantal studenten dat in één van de bacheloropleidingen van de FMW een efficiëntieprogramma (schakelprogramma) volgt ter toelating op de master MSS. Zij volgen dit programma onder verantwoordelijkheid en cf. de onderwijs- en examenregeling van de betreffende bacheloropleiding. De examencommissie van de master MSS heeft de betreffende programma's vastgesteld ter toelating tot de master MSS.

Tabel 5 ► Aantallen studenten ingeschreven voor een efficiëntieprogramma ter toelating op de master MSS²⁵

	Totaal aantal studenten				
	Studenten MinDef		Civiele studenten		Totaal
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	
Schakelprogramma bij MBW	4		1	1	6
Schakelprogramma bij KW	3		1		4
Totaal	7		2	1	10

In 2015 zijn 2 studenten voor het efficiëntieprogramma geslaagd en gestart met master MSS (Class 2015).

²⁵ NB: deze schakelprogramma's worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het betreffende opleidingsbestuur en getoetst volgens de regelgeving van betreffende OER.

8. FMW ONDERZOEK

8.1 Onderzoek van de FMW in 2015

Het onderzoek van de FMW is grotendeels in, voor Defensie relevante, multidisciplinaire onderzoeksgebieden geclusterd. De FMW doet onderzoek op een aantal zogenaamde Strategic Research Orientations (SRO's). Het betreft de volgende onderzoeksprogramma's:

- SRO-1: Dynamics of War and Peace making;
- SRO-2: Managing Military Organizations;
- SRO-3: Clustering Unmanned Military Systems;
- SRO-4: Deployment and Deployability of Military Systems.
- SRO-5: The Human(e) Factor in Present-day Military Practices.
- SRO-6: Cyber Operations and Cyber Security.

De oorspronkelijke doelstelling was het FMW-onderzoek te laten visiteren in het najaar van 2015 aan de hand van het SEP 2015-2021. In overleg met de WAR en het bestuur van de SWOON is besloten deze proefvisitatie uit te laten voeren in april 2016. Het najaar 2015 heeft in het teken gestaan van de voorbereidingen van deze proefvisitatie.

In 2015 waren in totaal 12,5 VTE aan zowel militaire promovendi als civiele (TNO) AIO's bezig met een promotieonderzoek binnen de FMW. Dit onderzoek is gekoppeld aan de hierboven genoemde SRO's. In 2015 was de formele onderzoekscapaciteit (30% van het aantal VTE aan wetenschappelijk personeel) van de FMW 27,7 VTE (exclusief militaire promovendi, AIO's, postdocs en research fellows). Echter door de personele reducties als gevolg van de bezuinigingen is vanaf 2014 een deel van deze onderzoekscapaciteit ingezet voor onderwijsdoeleinden. Daarnaast is door vacatures, vooral op het gebied van technische wetenschappelijke functies en vacatures van militair wetenschappelijk personeel, gecombineerd met langdurig zieken en uitgezonden militair personeel, de daadwerkelijke personele capaciteit gemiddeld zo'n 15 % lager²⁶. De geschatte reële onderzoekscapaciteit in 2015 was 14,7 VTE²⁷.

In tabel 6 is de onderzoeksoutput van de FMW van 2015 t.o.v. 2014 weergegeven.²⁸

Tabel 6: Onderzoeksoutput FMW

	2014	2015
Refereed articles	34	27
Non-refereed articles	24	17
Books	6	9
Book chapters	48	41
PhD theses	12	7²⁹
Conference papers & proceedings	41	54
Other research output³⁰	156	76

²⁶ Dit percentage is gebaseerd op de gemiddelde bezettingsgraad vanaf 2014.

²⁷ Bron: Research report 2015 & Research Plan 2016, FMS/NLDA maart 2016.

²⁸ Bron: Research review of the FMS/NLDA 2009-2015.

²⁹ In Research review FMS/NLDA is een promotie (dec. 2015) niet vermeld.

³⁰ Other research output: editorships, inaugural and guest lectures, media appearances, keynote speeches, PhD committees etc.

8.1.1 NL ARMS 2015

Jaarlijks wordt bij de Opening Academisch Jaar van de NLDA een Netherlands Annual Review of Military Studies (NL ARMS) uitgereikt. Het thema van NL ARMS 2015 was “The Dilemma of Leaving: Political and Military Exit Strategies”. De Decaan FMW, prof. dr. H. Rudolph, reikte het eerste exemplaar uit aan de Secretaris-generaal van het Ministerie van Defensie, drs. E. Akerboom.

De Opening Academisch Jaar van de NLDA stond daarmee in het teken van militaire strategieën. De Schotse militair historicus, professor Hew Strachan verbonden aan de universiteit van St. Andrews in Schotland, behandelde als gastspreker het thema politiek-militaire strategie en (exit)strategieën.

Noll, J. , Van den Wollenberg, D., Osinga, F., Frerks, G. & Van Kemenade, I. (Eds.) (2015) Netherlands Annual Review of Military Studies 2015 *The Dilemma of Leaving: Political and Military Exit Strategies*, Amsterdam: T.M.C. Asser Press/Springer.

8.1.2 Overig gepubliceerde boeken in 2015

Ducheine, P.A.L., Schmitt, M.N. & Osinga, F.P.B. (Eds.), *Targeting: Challenges of Modern Warfare*, The Hague: TMC Asser Press / Springer.

Gill, T.D. & Fleck, D. (Eds./co-authors with others), *The Handbook of the International Law of Military Operations*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press.

Olsthoorn, P., *Honor in Political and Moral Philosophy*, published by SUNY Press.

Moelker, R., Andres, M., Bowen, G. & Manigart, P. (eds.) *Military families and War in the 21st Century. Comparative perspectives*. London: Routledge.

Bijlsma, T. *Crew Resource Management, Veilig en effectief samenwerken in teams*, Vakmedianet, Alphen aan de Rijn.

Voetelink, J., *Status of Forces: Criminal Jurisdiction over Military Personnel Abroad*. The Hague: TMC Asser Press / Springer.

Gill, T.D., Geiss, R., Heinsch, R., Mc Cormack, T., Paulussen, C.Y.M. & Dorsey, J.L. (Eds.). (2015). *Yearbook of International Humanitarian Law Volume 16, 2013*. The Hague: TMC Asser Press / Springer Academic Publishers.

De Jong, M.A.G., Knaap, G. and Den Heijer, H. *Oorlogen overzee. Militair optreden door compagnie en staat buiten Europa, 1595-1814*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.

8.1.3 Promoties in 2015

In 2015 zijn in totaal 7 FMW medewerkers/ AIO's gepromoveerd. Het betrof de volgende dissertaties:

- Entering the boxing ring: Intergroup behaviour in Multiteam Systems, dr. Julia Wijnmaalen;
- Helicopter-Ship Qualification Testing, LTZ 2 OC dr. ir. Alrik Hoencamp;
- Taking the Next Step: Managing ERP Systems in the Post-Implementation Phas, dr. Jan-Bert Maas;
- Soldiers as strangers. Morally and culturally critical situations during military missions, dr. Michelle Schut;
- Deadly embrace? The decision paths to Uruzgan and Helmand, majoor dr. Mirjam Grandia;
- Structuring Warehouse Management: Exploring the fit between warehouse characteristics and warehouse planning and control structure, and its effect on warehouse performance, dr. Nynke Faber;
- The Ambiguity of Militarization. The complex interaction between the Congolese armed forces and civilians in the Kivu provinces, eastern DR Congo, dr. Judith Verweijen.

8.1.4 Vaste Commissie voor de Wetenschapsbeoefening

De Vaste Commissie voor de Wetenschapsbeoefening (VCW) ondersteunt en adviseert het Faculteitsbestuur op het gebied van beleidsvoorbereiding en bij de beoordeling van onderzoeksvoorstellen. Tevens houdt de VCW toezicht op de voortgang van de verschillende onderzoeksprojecten.

De samenstelling van de Vaste Commissie voor de Wetenschapsbeoefening was in 2015:

Voorzitter:	Prof. dr. D.E.M. Verweij
Lid:	Dr. F.H. Baudet
Lid:	Prof. dr. P.C. van Fenema
Lid:	Prof. dr. ir. G.E. Frerks
Lid:	Dr. J.M. Jansen
Lid:	Dr. L. Koene
Secretaris tot aug. 2015:	Drs. I.M.N.M. van Kemenade

8.2 Onderzoeksoutput per vakgroep

8.1.2 Vakgroep Krijgswetenschappen

De vakgroep KW, onder voorzitterschap van CDRE prof. dr. F.P.B. Osinga, is verantwoordelijk voor de SRO's: 'Dynamics of War and Peace making' (SRO-leider: CDRE prof. dr. F.P.B. Osinga) en 'Cyber Operations and Cyber Security' (SRO-leider: BGEN prof. mr. P.A.L. Ducheine).

Dynamics of War and Peace making (SRO-1)

Dit multidisciplinaire onderzoeksprogramma richt zich op de dynamiek van de hedendaagse operationele omgeving waar westerse militaire eenheden zich mee geconfronteerd zien. Hierbij richt het onderzoek zich niet alleen op conventionele gewapende conflicten. De huidige militaire missies kennen minder scherp afgebakende contouren, actoren en doelstellingen. Westerse strijdkrachten zijn heden ten dage betrokken bij uiterst complexe operaties. Missies omvatten daarnaast wederopbouwtaken – *statebuilding* – maar ook politietraining en *counterinsurgency* activiteiten.

De focus van het onderzoeksprogramma ligt bij de volgende 6 thema's:

- (1) Stabilization and Reconstruction;
- (2) Engaging Violent Non-State Actors;
- (3) (Leadership) Targeting and Robotization;
- (4) Virtual War and Strategic Communication;
- (5) Adaptation and Transformation.
- (6) Intelligence

Belangrijke onderzoekspublicaties in 2015:

- Ducheine, P.A.L., Osinga, F.P.B. & Schmitt, M.N. (eds.): *Targeting: Challenges of Modern Warfare*, The Hague: TMC Asser Press / Springer, 2015
- Noll, J.E., Wollenberg, D. van den, Frerks, G.E., Osinga, F.P.B. & Kemenade, I.M.N.M. van (eds.): *NL Arms 2015. The Dilemma of Leaving: Political and Military Exit Strategies*, Den Haag: TMC Asser Press / Springer, 2015
- Gill, T.D., Urlings, M.L.M., Duyvesteyn, I., Ginkel, B.T. van, Reisen, M.E.H. van, Herik, L.J. van den, Lammers, J.G. & Werner, W.G. (2015). *Autonome wapensystemen: de noodzaak van betekenisvolle menselijke controle*. (external report, no 97 AIV/26 CAVV). Den Haag: Adviesraad Internationale Vraagstukken/ Commissie Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken.
- Frerks, G.E., 'Exploring the plexus of context and circumstances: An empirical test of a theory of disaster vulnerability', *International Journal of Disaster Risk Reduction*. 13 (2015) 85-95.
- Husslage, B.G.M., Borm, P.E.M., Hamers, H.J.M., Lindelauf, R. (2015). Ranking Terrorists in networks: A sensitivity analysis of Al Qaeda's 9/11 attack. *Social Networks* (42).

Cyber Operations and Cyber Security (SRO-6)

In de in 2012 door de minister van Defensie gepresenteerde Defensie Cyber Strategie wordt gesteld: "De Nederlandse krijgsmacht wil in het digitale domein de vooraanstaande rol spelen die bij ons land past. Defensie moet een volwaardige cybercapaciteit ontwikkelen. Hier geldt misschien nog meer dan elders dat stilstand achteruitgang is."

Vanaf medio 2012 wordt binnen de FMW onderzoek gedaan op het gebied van Cyber Operations and Cyber Security. Het ministerie van Defensie heeft hiervoor extra capaciteit beschikbaar gesteld. Het onderzoek richt zich op digitale oorlogvoering en in het bijzonder op de rechtsbasis voor militaire cyberoperaties en de rechtsregimes tijdens die operaties. Ook de theorievorming rondom de conceptenbescherming, rechtshandhaving en inlichtingen in samenhang met *cyber security*, en de legitimiteit van (militaire) digitale overheidsactiviteiten zijn belangrijke onderzoeksthema's binnen deze SRO.

Belangrijke onderzoekspublicaties in 2015:

- P.A.L. Ducheine, 'Military Cyber Operations', in Terry D. Gill & Dieter Fleck (Eds.), *Handbook of the International Law of Military Operations* (2nd ed.): Oxford University Press (2015), chapter.
- P.A.L. Ducheine, 'Non-Kinetic Capabilities: Complementing the Kinetic Prevalence to Targeting' in: P. Ducheine, M. Schmitt & F. Osinga (eds.), *Targeting: Challenges of Modern Warfare*, 2015, pp. 201-220, See also (draft) <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2474091>.
- P.A.L. Ducheine, 'The Notion of Cyber Operations', in: N. Tsagourias & R. Buchan, *Research Handbook on International Law and Cyber Space*, Cheltenham: Edward Elgar Publishing 2015, p. 211-232.
- P.A.L. Ducheine, *Zes noties over digitale oorlogvoering*, Magazine nationale veiligheid en crisisbeheersing 2015-02, pp. 14-16, via <https://www.nctv.nl/Images/magazine-nationale-veiligheid-en-crisisbeheersing-2015-2-interactief_tcm126-591773.pdf?cp=126&cs=73791>.
- P.A.L. Ducheine & K.L. Arnold, 'Besluitvorming bij cyberoperaties', in: *Militaire Spectator* 2015-2, pp. 56-70, via <<http://www.militairespectator.nl/thema/recht-cyberoperaties/artikel/besluitvorming-bij-cyberoperaties>>.

8.1.2 Vakgroep Militaire Bedrijfswetenschappen

De vakgroep MBW, onder voorzitterschap van prof. dr. M.T.I.B. Bollen, is primair verantwoordelijk voor het onderzoek binnen de onderzoeksprogramma's: 'Managing Military Organizations' (SRO-leider:

prof. dr. J.M.M.L. Soeters) en 'The Human(e) factor in Present-day Military Practices' (SRO-leider: prof. dr. D.E.M. Verweij).

Managing Military Coalitions (SRO-2)

Het onderzoeksprogramma 'Managing Military Organizations' heeft 3 onderzoeksthema's:

- 'Strategic Organizing' (strategy development, financial-operational design, alliances & networks);
- 'Military Operations' (operational concepts, situational awareness, operational support) en
- 'Preparing for Future Environments and Operations' (knowledge & adaption, innovation management).

Het onderzoek richt zich op de effectiviteit en de efficiency van militaire organisaties die in vaak complexe situaties - waarin veel verschillende actoren participeren - moeten opereren. De militaire operaties verschillen niet alleen qua doelstellingen - van rampenbestrijding tot beveiliging en van oorlog tot wederopbouw - maar ook qua samenstellingen: krijgsmachten, (lokale) overheidsinstanties, non-gouvernementele organisaties, veiligheidsorganisaties, media of bijv. commerciële instanties. Het succes van de militaire operatie hangt voor een belangrijk deel af van de manier waarop deze instanties met elkaar samenwerken; ieder vanuit de eigen perspectieven en doelstellingen.

Belangrijke onderzoekspublicaties in 2015:

- Rietjens, S.J.H. and Soeters, J.M.M.L.: Military Management: Effects-Based Approach. In: *Encyclopedia of Public Administration and Public Policy, third edition*, New York: London: Taylor and Francis, 2015.
- Tatham, P. & Rietjens, S.J.H.: Integrated disaster relief logistics: a stepping stone towards viable civil-military networks? *Disasters*, 2015 (online).
- Shields, P.M. & Soeters, J.M.M.L.: Peaceweaving: Jane Addams, positive peace and public administration. In: *The American review of Public Administration*, (online).
- Faber, N.: *Structuring warehouse management*, dissertatie Erasmus Universiteit, 2015.
- Keers, B. and Fenema, P.C. van: Alliance performance management in service logistics. In: *Journal of Organizational Design*, 2015, 4(1), 12-28 (online).

From theory to practice

Using the concepts developed, some actions will be applied to reduce the cities vulnerabilities:

- Surveys, interviews and workshops with stakeholders
- Training activities to improve the resilience of vulnerable groups e.g. disabled people
- Serious gaming related to DRR (disaster risk reduction)
- Collection and analysis of past experiences with disasters
- Development of an infrastructural resilience model
- Using social networks to enhance information sharing during catastrophes

Photo: L. Aquila, by Cesare Giuseppe EC/NP/Europa Union, 2011.

Goal:

The goal is to increase the effectiveness of Disaster Risk Reduction plans by including culture as a valuable asset. Our focus is on cities and we aim to create a network of more resilient cities by sharing experiences and fostering mutual learning.

www.educenproject.eu

EDUCEN partners are:

NETHERLANDS	SPAIN	ITALY	POLAND	SWEDEN	GREECE	TURKEY

EDUCEN
City Culture Catastrophe

European Disasters in Urban centres: a Culture Experts' Network
(DCity Culture Catastrophe)

Project Coordinator:
Dr. Sjoerd-Walter
Disaster Studies, Wageningen University
Hortensiusweg 1, 6700 KN WAGENINGEN

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under Grant Agreement No 6153874

www.educenproject.eu

www.educenproject.eu

Sinds mei 2015, tot mei 2017, participeert de FMW in het EDUCEN-project, onderdeel van het EU onderzoeks- en innovatieprogramma Horizon 2020. Door dit 3e geldstroom project is voor 2 jaar één VTE aan onderzoekscapaciteit aan de FMW toegevoegd.

The Human(e) factor in Present-day Military Practices (SRO-5)

In dit onderzoeksprogramma wordt het moreel professionele gedrag van militair personeel, militaire teams en militaire organisaties bestudeerd. Het interdisciplinaire programma onderzoekt het huidige militaire optreden vanuit een psychologisch, filosofisch/ethisch en organisatiekundig perspectief. De focus ligt hierbij op het individu binnen militaire teams en organisaties waarbij ethische, politieke, culturele en organisatiekundige dilemma's onderzocht worden. In het onderzoeksprogramma staan de volgende drie thema's centraal:

- Ethics, Leadership and Identity;
- Moral and Psycho-social Dynamics;
- Inter- and Intra-Organizational Dynamics of Collaboration, Crisis and Safety.

Belangrijke onderzoekspublicaties in 2015:

- Promotion PhD M. Schut on '*Soldiers as Strangers. Morally and Culturally Critical Situations during Military Missions*'. Radboud University Nijmegen.
- Promotion J. Verweijen on '*The Ambiguity of Militarization. The complex interaction between Congolese armed forces and civilians in the Kivu provinces, eastern DR Congo*'. Utrecht University.
- Moelker, R., Andres, M., Bowen, G. & Manigart, P.: *Military families and War in the 21st Century. Comparative perspectives*. Taylor & Francis, Routledge.
- Olsthoorn, P.H.J.: *Honor in Political and Moral Philosophy*, published by SUNY Press.
- Rietveld, N.: '*Voorkomen is beter dan genezen. De geestelijke gezondheid van militairen en politiemensen: risico's en beschermende factoren*'. The report was the result of a study enabled by Stichting Waardering en Erkenning Politie (WEP), Veteran Institute and the FMS/NLDA.

8.2.3 Vakgroep Militaire Technische Wetenschappen

Het onderzoek binnen de SRO's 'Clustering Unmanned Military Systems' (SRO-leider: prof. dr. ir. P.J. Oonincx) en 'Deployment and Deployability of Military Systems' (SRO-leider: prof. dr. T. Tinga) valt onder de verantwoordelijkheid van de vakgroep MTW, onder leiding van prof. dr. ir. P.J. Oonincx.

Clustering Unmanned Military Systems (SRO-3)

Deze SRO is gericht op onderzoek naar verschillende onbemande, autonome militaire platformen zoals robots en UAV's (*Unmanned Aerial Vehicles*). Kennis van (de prestaties van) wapensystemen is hierbij van belang omdat steeds vaker gewapende onbemande platformen ingezet worden bij militaire operaties. De aanwezigheid van onbemande militaire systemen in conflictsituaties en militaire operaties biedt nieuwe kansen maar brengt ook gevaren met zich mee. Het inzetten van onbemande systemen vereist daarom het extern en real-time monitoren van het platform en de bijbehorende systemen.

Het onderzoeksprogramma richt zich op de volgende 4 onderzoeksthema's:

- Reliable position estimation & performance prediction
- Automation & (semi-) autonomous systems
- Task Oriented Programming with iTasks
- Sensor and Weapon Systems

Belangrijke onderzoekspublicaties in 2015:

- Theunissen, E. and Suarez, B.: Choosing the Level of Autonomy: Options and Constraints. In: *Autonomous Systems – Issues for Defence Policymakers*. NATO, ISBN 9789284501939, pp. 169-195.
- Lubbers, B., Mildner, S., Oonincx P.J. and Scheele, C.A.: A study on the accuracy of GPS positioning during jamming, *Proceedings IEEE-IAIN*, Prague, 2015.
- Mastrigt, L.A. van, Wal, A.J. van der & Oonincx, P.J.: Exploiting the Doppler effect in GPS to monitor signal integrity and to detect spoofing, *Proceedings IEEE-IAIN*, Prague, 2015.
- Bolderheij, F., Escher, A. & Schreurs, J.C.: How to handle large amounts of system data, Is there a limit to system integration?, *Proceedings IMarEst*, Bath, UK, 2015.
- Somsen, O.J.G. and Wagemakers, G.P.M.: 'Separating Permanent and Induced Magnetic Signature: A Simple Approach', *Proceedings International Conference on Electronics, Information and Communication Engineering*, 1556-1559, 2015.

Deployment and Deployability of Military Systems (SRO-4)

Dit onderzoeksprogramma beslaat het multidisciplinaire onderzoeksveld naar de inzet en inzetbaarheid van militaire systemen. De vraagstukken over inzet van militaire systemen vallen vooral binnen het onderzoeksveld *Operations Research*. Voorbeelden hiervan zijn het ontwerpen van zoekpatronen voor de inzet van onbemande voertuigen, de evaluatie en beoordeling van nieuwe technologieën en *Supply Chain Management* of de kwantificering van de (vermeende) voordelen van NEC (*Network Enabled Capability*).

Het kennisdomein inzetbaarheid richt zich vooral op verschillende aspecten van onderhoud van de systemen. Inzicht in en modellering van storingsmechanismen vormen hierbij de basis voor de ontwikkeling van nieuwe dynamische onderhoudsconcepten en bijbehorende strategieën voor logistieke ondersteuning. Het thema *Life Cycle Management (LCM)* is voor Defensie hierbij een steeds belangrijker onderzoeksgebied. Twee grote onderzoeksprojecten op dit gebied zijn momenteel: Tools4LCM (kwantitatieve tools voor life-cycle management) en MaSeLMA (gericht op de optimalisatie van Maintenance and Service Logistics for Maritime assets).

Belangrijke onderzoekspublicaties in 2015:

- Cottis, A.C., Homborg, A.M., Mol, J.M.C. (2015): The Relationship Between Spectral and Wavelet Techniques for Noise Analysis, *Electrochimica Acta*, DOI: 10.1016/j.electacta.2015.11.148
- Evers, L., Barros, A.I., Monsuur, H. & Wagelmans, A. : UAV mission planning: from robust to agile, in *Military logistics: Research Advances and Future Trends*, Springer OR/CS Series. pp1-17, 2015.
- Woldman, M. , Tinga, T. , Heide, E. van der & Masen, M.A. (2015): Abrasive wear based predictive maintenance for systems operating in sandy conditions. *Wear* 338-339, 316-324.
- Jonge, B. de, Klingenberg, W., Teunter, R. & Tinga, T. (2015): Optimum maintenance strategy under uncertainty in the lifetime distribution. *Reliability Engineering and System Safety* 133, 59-67.
- Laan, C., Mijden, T. van der , Barros, A.I., Boucherie, R. & Monsuur, H.: An Interdiction Game on a Queueing Network with Multiple Intruders, November 2015, submitted for publication to EJOR.

8.3 FMW onderzoek in 2016/2017

Zoals vermeld in hoofdstuk 3, wordt op basis van de uitkomsten van de in april 2016 gehouden onderzoeksvisitatie een verbeterplan opgesteld die vanaf het academisch jaar 2016/'17 opgepakt zal worden.

In 2016/'17 zal de samenwerking met de verschillende kennisinstituten van, of gerelateerd aan, Defensie op het gebied van het defensiegerelateerde onderzoek voortgezet en, waar mogelijk, geïntensiveerd worden. Tevens zullen FMW onderzoekers participeren in relevante kennisnetwerken van Defensie om zo het FMW-onderzoek onder de aandacht te brengen van deze kennisnetwerken en waar nodig meer te laten aansluiten op de behoefte van de defensieorganisatie.

Geplande promoties in 2016/2017:

E. van Baarle (staf MBW)	Civil-military relations from an ethical perspective.
G. Bakx (staf MBW)	Safety in socio-technological military systems (TU Delft, 23 juni 2016).
R. Bertrand (staf MBW)	Understanding Contract Audits (Maastricht University, 03 juni 2016).
J. van den Boogaard (staf KW)	Proportionality as a principle of the law of targeting.
J. Bosch (staf MBW)	Masculiniteit in de militaire organisatie.
S. Dalenberg (staf MBW)	Effects of Military Socialization.
P. Donker (staf KW)	Clausewitz on the relation between political and military ends.
M. Fink (staf KW)	Maritime Interception and the Law of Naval Operations.
L. Hazelbag (OPCO)	The organizational and institutional dynamics involved with implementing the 3D approach in Afghanistan.
J. Heeren-Bogers (staf MBW)	Money, people, hardware. The soft side of management.
B. de Jonge (aio)	Quick and safe decisions on maintenance activities.
M. Kitzen (staf KW)	Control through cooptation in counterinsurgency campaigns. Experiences from Aceh and Uruzgan.
M. Moorkamp (aio)	Safety Management in Expeditionary Organisations.
R. Sinterniklaas (OPCO)	NATO- air operations in Afghanistan.

9. JAARREKENING 2015 EN BEGROTING 2016

9.1 Jaarrekening 2015

Defensie stelt vanaf 2013 jaarlijks een subsidie ter beschikking aan de Stichting. Van het subsidiebedrag worden vergoedingen van reiskosten en vacatiegelden van het Stichtingsbestuur en de WAR³¹ alsmede de kosten voor statutaire verplichtingen betaald. Voor 2015 was de subsidie € 20.000,-.

Het jaaroverzicht SWOON 2015 is hieronder weergegeven:

Jaaroverzicht SWOON				2015	
Uitgaven		Ontvangsten			
Bankkosten	€ 168,90	Subsidie		€ 20.000,00	
KvK	€ 0,00	rente opbr		€ 176,64	
Vergaderingen	€ 9.095,23				
Reiskosten	€ 1.190,90				
	€ 10.455,03			€ 20.176,64	
begrotingssaldo:				€ 9.721,61	EV per 1-1-16 € 30.596,44

Daarnaast stelt Defensie diensten en personele, infrastructurele en materiële middelen 'om niet' ter beschikking aan de Stichting voor de uitvoering van haar taken (vastgelegd in het 'Convenant inzake de Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek NLDA', d.d. 01-02-2013³²).

Defensie ondersteunde de stichting door 102 VTE'n FMW-personeel beschikbaar te stellen voor het verzorgen van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek die de FMW onder de verantwoordelijkheid van de stichting uitvoert. De bezettingsgraad was ca. 90%. Op basis van extracomptabele berekening (calculatiemodel) wordt dit in totaal gewaardeerd op € 12,8 miljoen.

De totale materiële en personeelsgerelateerde uitgaven van de FMW bedroegen € 1.131.435. De totale ontvangsten bedroegen € 317.292.

Deze uitgaven en ontvangsten staan in tabel 7 weergegeven en de totale personele en materiële uitgaven voor de FMW in 2015, € 13,3 miljoen, in tabel 8.

³¹ Op basis van de Wet Normering Topinkomens is een overzicht van de uitgekeerde reiskosten en vacatiegelden zowel t.b.v. de bestuursleden van de SWOON als t.b.v. de leden van de WAR als bijlage 4 van dit jaarverslag opgenomen.

³² Convenant inzake de Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek NLDA, getekend te Breda op 01 februari 2013 door de Secretaris-Generaal van Ministerie van Defensie en de voorzitter van het stichtingsbestuur.

Materiële en personeelsgerelateerde uitgaven	Uitgaven	Inkomsten
Programmakosten bachelor- en masteronderwijs	€ 274.553	
Aanschaf boeken/vakliteratuur ³³	€ 298.983	
Onderzoekskosten (AIO's, inhuur, detacheringen, promoties, deelname Innovation in Defence, etc.) ³⁴	€ 111.738	
Functie- en dienstopleidingen en inhuur personeel	€ 68.183	
Kosten stagiaires	€ 16.484	
Overig materiële uitgaven	€ 23.374	
Dienstreizen personeel (binnen- en buitenland)	€ 158.514	
Overige personeelsgerelateerde kosten (lief en leed, sociale activiteiten, toelagen, representatie, etc.)	€ 179.606	
Inkomsten collegegeld (bachelor en masteronderwijs)		€ 77.350
Overige inkomsten (uit onderzoek)		€ 239.942
Totaal	€ 1.131.435	€ 317.292

Tabel 7: materiële en personeelsgerelateerde uitgaven en ontvangsten FMW

Gehanteerde middensommen en percentage conform HDFC Aanwijzing 80.1 BS2016 (In 2015 geen nieuwe versie HDFC 80 verschenen)									
Aantal VTE'n	Gemiddelde bezetting over 2015								
	Aantal VTE'n	Middensom	Basiscomponent	OPE 12,7%	MATEX 2%	Overhead € 28.125,00	Werkplek € 3.125,00	Postactieven 9,30%	Realisatie 2015
Bgen	1	€ 137.158,00	€ 137.158,00	€ 17.419,07	€ 2.743,16	€ 28.125,00	€ 3.125,00	€ 12.755,69	€ 201.325,92
kol	5	€ 124.220,00	€ 621.100,00	€ 78.879,70	€ 12.422,00	€ 140.625,00	€ 15.625,00	€ 57.762,30	€ 926.414,00
lkol	12,67	€ 102.867,00	€ 1.303.324,89	€ 165.522,26	€ 26.066,50	€ 356.343,75	€ 39.593,75	€ 121.209,21	€ 2.012.060,36
maj	3	€ 84.439,00	€ 253.317,00	€ 32.171,26	€ 5.066,34	€ 84.375,00	€ 9.375,00	€ 23.558,48	€ 407.863,08
ltz2	0,64	€ 49.316,00	€ 31.562,24	€ 4.008,40	€ 631,24	€ 18.000,00	€ 2.000,00	€ 2.935,29	€ 59.137,18
				6,90%	2%				
17	1	€ 137.158,00	€ 137.158,00	€ 9.463,90	€ 2.743,16	€ 28.125,00	€ 3.125,00		€ 180.615,06
16	9,44	€ 128.921,00	€ 1.217.014,24	€ 83.973,98	€ 24.340,28	€ 265.500,00	€ 29.500,00		€ 1.620.328,51
14	16,96	€ 107.191,00	€ 1.817.959,36	€ 125.439,20	€ 36.359,19	€ 477.000,00	€ 53.000,00		€ 2.509.757,74
13	3,8	€ 96.800,00	€ 367.840,00	€ 25.380,96	€ 7.356,80	€ 106.875,00	€ 11.875,00		€ 519.327,76
12	27,38	€ 85.407,00	€ 2.338.443,66	€ 161.352,61	€ 46.768,87	€ 770.062,50	€ 85.562,50		€ 3.402.190,15
11	0,67	€ 75.366,00	€ 50.495,22	€ 3.484,17	€ 1.009,90	€ 18.843,75	€ 2.093,75		€ 75.926,79
10	0,68	€ 66.391,00	€ 45.145,88	€ 3.115,07	€ 902,92	€ 19.125,00	€ 2.125,00		€ 70.413,86
9	1,4	€ 60.822,00	€ 85.150,80	€ 5.875,41	€ 1.703,02	€ 39.375,00	€ 4.375,00		€ 136.479,22
6	4,7	€ 47.150,00	€ 221.605,00	€ 15.290,75	€ 4.432,10	€ 132.187,50	€ 14.687,50		€ 388.202,85
5	2,1	€ 45.883,00	€ 96.354,30	€ 6.648,45	€ 1.927,09	€ 59.062,50	€ 6.562,50		€ 170.554,83
4	1,88	€ 45.635,00	€ 85.793,80	€ 5.919,77	€ 1.715,88	€ 52.875,00	€ 5.875,00		€ 152.179,45
	92,32				€ 176.188,45			Planning	€ 12.832.776,76
Component A: Totaal gerealiseerd volgens meest recente HDFC tabel									€ 12.832.776,76
Component B: Totaal gerealiseerde OPE volgens gespecificeerd overzicht									€ 338.119,63
Component C: Totaal gerealiseerde MATEX volgens gespecificeerd overzicht									€ 793.315,37
Totaal realisatie FMW (componenten A + B + C)									€ 13.964.211,76
Voorgecalculeerde OPE niet opgenomen vanwege de vele toelagen, die verwerkt zitten in salaris.									
Voorgecalculeerde MATEX									€ 176.188,45
Ontvangsten									€ -317.292,07
Totaal realisatie FMW									€ 13.470.731,25
aantal VTE'n (Gemiddelde vulling in rapportagejaar)									92,32
Gemiddelde uitgaven per VTE									€ 145.913,47

Tabel 8: Totale personele en materiële uitgaven FMW in 2015

³³ Dit betreft boeken en vakliteratuur voor de studenten, docenten en wetenschappelijke staf van de FMW; zowel t.b.v. onderwijs als onderzoek.

³⁴ Exclusief reis- en verblijfkosten t.b.v. conferentiebezoek.

9.2 Begroting 2016

Omdat de stichting een aanzienlijk Eigen Vermogen heeft waarmee voor 2016 de verwachte uitgaven betaald kunnen worden is besloten om voor 2016 geen subsidie van €20.000,- aan te vragen.

Immers de subsidie mag alleen gebruikt worden voor vacatiegelden en reiskosten van vergaderingen ten behoeve van de leden van het bestuur van de SWOON en leden van de WAR.

De begroting 2016 is als volgt:

Begroting SWOON						2016
Uitgaven				Ontvangsten		
Bankkosten		€ 170,00		Subsidie		€ 0,00
Vergaderingen		€ 11.224,59		rente opbr		€ 125,00
Reiskosten		€ 1.625,00				
Representatiekosten		€ 150,00				
		€ 13.169,59				€ 125,00
begrotingssaldo:				-€ 13.044,59	Eigen Vermogen 1-1-2016	€ 30.596,44

Defensie ondersteunt de SWOON door FMW-personeel beschikbaar te stellen voor het verzorgen van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek dat de FMW onder de verantwoordelijkheid van de stichting uitvoert. Op basis van extracomptabele berekening (calculatiemodel) wordt dit vanaf 2017 gewaardeerd op €14,4 miljoen. Een belangrijk deel van de verhoging (M€12,7 in 2015, M€14,4 in 2017) zit in de verhoging van de middensommen, door de salarisverhogingen in het afgelopen jaar.

CONTROLEVERKLARING ACCOUNTANT

Het convenant tussen de Stichting en het ministerie van Defensie is op 01 februari 2013 getekend. Afgesproken is dat er jaarlijks een controleverklaring van de accountant over het jaarverslag wordt opgesteld.

Bijlage 1: Feitelijke informatie over de instelling

Instelling:

Faculteit Militaire Wetenschappen van de Nederlandse Defensie Academie (Brin: 30NA).

Aanbod geaccrediteerde wetenschappelijke opleidingen:

Isat	Opleiding	Vestigingsplaats	Vorm	Accreditatie
50424	BA Krijgswetenschappen	Breda	Voltijd	Dec. 2011 – dec. 2017
50422	BSc Mil. Bedrijfswetenschappen	Breda	Voltijd	Dec. 2011 – dec. 2017
50423	BSc Mil. Systemen & Technologie	Den Helder	Voltijd	Dec. 2011 – dec. 2017
60469	MA Military Strategic Studies	Breda	Deeltijd	Jan. 2013 – jan. 2019
003196	European Joint Master in Strategic Border Management	Diverse vestigingen in Europa	Voltijd	Mei 2015 – mei 2021

Verdere informatie over de opleidingen:

De studiegidsen van de geaccrediteerde opleidingen staan op de website van de Nederlandse Defensie Academie en zijn vrij te downloaden.

<http://www.defensie.nl/onderwerpen/defensieacademie/inhoud/opleidingen/militair-wetenschappelijke-opleiding>

Jaarlijks worden de onderwijs- en examenregelingen geactualiseerd en bekend gesteld bij de studenten. De onderwijs- en examenregelingen zijn door alle studenten te raadplegen via het intranet van de Nederlandse Defensie Academie. Het onderwijs- en examenreglement van de masteropleiding Military Strategic Studies staat, i.v.m. de deelname van civiele studenten aan deze masteropleiding, daarnaast ook op de hierboven vermelde website.

<http://www.defensie.nl/onderwerpen/defensieacademie/inhoud/opleidingen/masteropleiding-military-strategic-studies>

In de onderwijs- en examenregelingen van de bacheloropleidingen worden, conform de WHW, de volgende onderwerpen beschreven:

- Paragraaf 1: Algemene bepalingen (o.a. doel en vorm van de opleiding);
- Paragraaf 2: Inrichting van de opleiding (studielast, structuur en academische vorming);
- Paragraaf 3: Onderwijs (o.a. cursussen, propedeutische en postpropedeutische fase);
- Paragraaf 4: Toetsing en examens (o.a. toetsingsvormen, beoordeling, geldigheidsduur, inzagerecht, vrijstellingen, hertoetsingen, propedeuse en postpropedeuse examens, propedeuse- en bachelor getuigschriften);
- Paragraaf 5: Vooropleiding (o.a. vervangende eisen bij deficiënties, taaleisen en gelijkwaardige vooropleidingen);
- Paragraaf 6: Studiebegeleiding (o.a. studieadviezen propedeuse, studievoortgang postpropedeuse, studiebegeleiding, regelingen voor studenten met bestuursfuncties en andere studentenactiviteiten, deelname aan colleges);
- Paragraaf 7: Ontheffing uit de opleiding (ontheffing en tijdelijke onderbreking);
- Paragraaf 8: Examencommissie (instelling, taken, samenstelling en werkwijze);
- Paragraaf 9: Rechtsbescherming (bezwaar i.h.k.v. de tentamenregeling, College van Beroep voor de Examens);
- Paragraaf 10: Orde tijdens een tentamen of examen (toezicht tijdens tentamens en examens, plichten student en uitsluiting van deelname);
- Paragraaf 11: Afhandeling van fraude (wat wordt verstaan onder fraude en plagiaat, procedure bij en consequenties van fraude);
- Paragraaf 12: Overige bepalingen (auteursrechten en eigendom, onvoorziene zaken en bekendstelling en inwerkingtreding van de regelingen);
- Bijlage A: Eindtermen van de bacheloropleiding;
- Bijlage B: Onderwijsprogramma (vakken, studielast in EC'n en tentamenvormen per cursus);
- Bijlage C: Beoordeling examens, tentamens en cursussen.

Bijlage 2: Jaarverslag Faculteitsraad academisch jaar 2015-2016

In 2015 was de Faculteitsraad (FR) als volgt samengesteld:

Voorzitter:	KTZ Mr. N.A. Woudstra (vakgroep KW)
Plaatsvervangend voorzitter:	Dr. E.A.C. Rijdsijk (vakgroep MBW)
Secretaris:	KAP K. Smetzers (vakgroep MBW)
Lid:	Dr. J.M. Jansen (vakgroep MTW)
Lid:	Dr. ir. J. de Vries (vakgroep MTW)
Student-lid:	SGTADB (LD) M. Burger (bacheloropleiding MBW)
Student-lid:	SGTADB (LD) H.M. Krul (bacheloropleiding MBW)
Student-lid:	CS C.M.M.W.C. Smits (bacheloropleiding KW)
Student-lid:	Vacant (bacheloropleiding MS&T)
Representant ondersteunende staf:	Mw. S. Garrido Ayala-Hernandez (staf FMW)

Namens de studenten en het personeel van de Faculteit FMW oefent de Faculteitsraad (FR) tegenover de decaan en het Faculteitsbestuur (FB) het instemmingsrecht en het adviesrecht over aangelegenheden die de faculteit aangaan en die onder verantwoordelijkheid van de decaan en het Faculteitsbestuur (FB) vallen. Ook is de FR bevoegd over alle aangelegenheden van de faculteit aan het Faculteitsbestuur (FB) voorstellen te doen en standpunten kenbaar te maken; bevordert de FR naar vermogen openheid, openbaarheid en onderling overleg op de Faculteit en waakt de raad in het algemeen tegen discriminatie op welke grond dan ook. In het studiejaar 2015-2016 heeft de FR in het bijzonder aandacht besteed aan de volgende thema's.

Medezeggenschapsstatus

In het studiejaar 2014-2015 is gebleken dat de medezeggenschapsstatus van de Faculteitsraad niet eenduidig was. De Faculteit Militaire Wetenschappen (FMW) is een onderwijsorganisatie en valt daarmee binnen de regeling over medezeggenschap zoals vastgelegd in de wet hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast is de FMW onderdeel van de Nederlandse Defensie Academie (NLDA) en als zodanig onderworpen aan het besluit medezeggenschap Defensie 2008. Beide (wettelijke) regelingen hebben tot doel de randvoorwaarden te scheppen voor een goed functionerende medezeggenschap binnen de betrokken organisaties. Omdat beide regelingen in de praktijk een grote overlap hebben, heeft de Faculteitsraad voorgesteld deze ook als zodanig vast te stellen. De Decaan heeft in samenspraak met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapscommissie NLDA (GMC NLDA) een positief advies aan de Commandant NLDA voorgelegd om te komen tot een werkwijze die voldoet aan beide regelingen en daarnaast ook praktisch hanteerbaar is. Op dit moment is de FR in afwachting van een instellingsbeschikking als medezeggenschapscommissie. Als deze er is, zullen de FR-verkiezingen op basis van deze nieuwe medezeggenschapsregeling gehouden worden.

Werkdruk personeel

De FR heeft zich ook het afgelopen jaar bezig gehouden met de eerder geconstateerde mismatch tussen taken en middelen als gevolg van de reorganisatie, waarin het personeelsbestand met ongeveer dertig procent is teruggebracht. Via de personeelsvertegenwoordiging in de GMC NLDA en in de Evaluatiecommissie Reorganisatie NLDA heeft de FR de vraag van het FB voor meer personeel kritisch gevolgd en ondersteund. Inmiddels heeft dit geleid tot een beperkte uitbreiding van het personeelsbestand, die het tekort niet geheel ongedaan maakt. De FR dringt aan op een spoedige afronding van de evaluatie van de reorganisatie en blijft bezorgd over het aantal langdurig zieken dat mogelijk verband houdt met de te hoge werkdruk, maar constateert ook een verbetering op dat vlak.

ICT

In het vorige studiejaar stuurde de FR een brandbrief aan de C-CDC over de ernstige ICT problemen die met name het gevolg waren van het opheffen van het internet gebaseerde onderwijsnetwerk naast het MULAN intranet-systeem. De nieuwe situatie heeft zowel voor docenten als studenten het primaire werk- en studieproces verstoord. Mede naar aanleiding van de brandbrief zijn er in het afgelopen studiejaar toch een aantal verbeteringen doorgevoerd. Deze verbeteringen betreffen onder andere de invoering van internet gebaseerde studie-informatiesysteem Osiris, internettoegang in de leslokalen en het ter beschikking stellen van internet-laptops aan individuele docenten. Punt van zorg blijven echter autorisatieproblemen voor verschillende onderdelen van het studie-informatiesysteem, waar met name de onderwijs- en planningsbureaus last van hebben en de moeizame communicatie tussen Mulan en de internet-gebaseerde systemen. Deze laatste worden niet in alle gevallen door Defensie ondersteund.

Verhuizing

De FR heeft geconstateerd dat er veel onduidelijkheid is over de toekomstige verhuizing van de Faculteit naar het Kasteelterrein. Er zijn zorgen over de toekomstige kantoorhuisvesting, beschikbare lesruimte met name voor grote studentengroepen en parkeerruimte. De FR heeft aangedrongen, ook middels de GMC NLDA, op een betere communicatie hierover.

Diversiteit

De FR constateert dat de zowel het personeelsbestand als de studentenpopulatie van de Faculteit te weinig divers is. Daarnaast is het aantal vrouwen met name in de functies van Hoogleraar en Universitair Hoofddocent en in bestuursfuncties sterk ondervertegenwoordigd. De FR heeft binnen de diverse overlegfora aandacht voor deze kwesties gevraagd.

Bijlage 3: Rendementscijfers Bacheloropleidingen FMW

KW: Instroom en studierendement Propedeuse KW (instroom op 2 FMW- locaties)

Start studie ³⁵	Aantal bij start			Propedeuse behaald			
				Meetmoment OER ³⁶		2 jaar	
	Man	Vrouw	Totaal N	N	%	N	%
Okt. 06/ jan. 07	45	3	48	21	44	31	64
Okt. 07/ jan. 08	44	4	48	27	56	35	73
Okt. 08/ jan. 09	46	4	50	18	36	38	76
Okt. 09/ jan. 10	57	6	63	27	43	42	67
Okt. 10/ jan. 11	45	-	45	14	31	37	82
Okt. 11/ jan. 12	26	-	26	13	50	24	92
Okt. 12/ jan. 13	36	-	36	21	58	31	86
Okt. 13/ jan. 14	12	1	13	4	31	12	92
Okt. 14/ jan. 15	25 ³⁷	-	25	15	60		
Januari 2016	26	2	28				

KW: Instroom en studierendement postpropedeuse (instroom synchroon in Breda)

Start postpropedeuse ³⁸	Aantal bij start postpropedeuse	Bachelor behaald ³⁹			
		< 2,5 jaar		< 3,5 jaar	
	N	N	%	N	%
Januari 2006	30	17	57	20	67
Januari 2007	32	15	47	24	75
Januari 2008	43	12	28	26	60
Januari 2009	36	23	64	32	89
Januari 2010	40	29	73	34	85
Januari 2011	47	28	60	30	64
Januari 2012	41	30	73	33	80
Januari 2013	22	16	73	18	82
Januari 2014	44				
Januari 2015	14				
Januari 2016	25				

³⁵ Tot 2016 startte de studie (GOO) in Den Helder in oktober van het opkomstjaar, in Breda in januari van opkomstjaar + 1. Vanaf academisch jaar 2015/2016 start de opleiding op beide locaties in januari (opkomstjaar + 1).

³⁶ Dit meetmoment is cf. het OER de nominale duur van de propedeuse (2 tentamenkansen). Voor de adelborsten Zeedienst en Mariniers wordt de propedeuse onderbroken door vaktechnisch onderwijs (VTO) en wordt dit meetmoment later geregistreerd.

³⁷ Aantal verschilt t.o.v. onderwijsjaarverslag 2014 i.v.m. wijzigingen van studenten in bacheloropleidingen.

³⁸ Doordat de Militair Wetenschappelijke Opleidingen van de verschillende krijgsmacht delen (en daarin de wapens, dienstvakken, functiegroepen en korpsen) qua opbouw kunnen verschillen wordt in deze tabel gekozen voor de startdatum van het postpropedeuse gedeelte van de bacheloropleidingen. De postpropedeutische fase start altijd in januari. De doelgroep is niet naar één specifiek opkomstjaar te herleiden, i.v.m. zogenaamde 'uitklikken' tijdens de studie voor o.a. het vaktechnisch onderwijs.

³⁹ Cf. OER is nominaal afstudeermoment na 2 jaar en 10 weken. Echter i.v.m. afronden en administratieve verwerking is gekozen voor meetmoment na 2,5 jaar en 3,5 jaar.

MBW: Instroom en studierendement Propedeuse (instroom op de 2 FMW- locaties)

Start studie ⁴⁰	Aantal bij start			Propedeuse behaald			
				Meetmoment OER ⁴¹		2 jaar	
	Man	Vrouw	Totaal N	N	%	N	%
Okt. 06/ jan. 07	47	11	58	36	62	43	74
Okt. 07/ jan. 08	33	16	49	35	71	42	86
Okt. 08/ jan. 09	36	24	60	32	53	47	78
Okt. 09/ jan. 10	38	14	52	18	35	45	87
Sept. 10/ jan. 11	21	12	33	19	58	31	94
Sept. 11/ jan. 12	15	7	22	12	54	19	86
Okt. 12/ jan. 13	26	3	29	13	45	26	90
Okt. 13/ jan. 14	25	6	31	13	42	27	87
Okt. 14/ jan. 15	29 ⁴²	13	42	23	55		
Januari 2016	29	17	46				

MBW: Instroom en studierendement postpropedeuse (instroom synchroon in Breda)

Start postpropedeuse ⁴³	Aantal bij start postpropedeuse	Bachelor behaald ⁴⁴			
		< 2,5 jaar		< 3,5 jaar	
	N	N	%	N	%
Januari 2006	22	15	63	21	96
Januari 2007	30	15	50	27	90
Januari 2008	40	22	55	37	93
Januari 2009	42	35	83	39	92
Januari 2010	40	36	90	37	93
Januari 2011	46	38	83	41	89
Januari 2012	39	35	90	37	95
Januari 2013	30	29	97		
Januari 2014	27				
Januari 2015	31				
Januari 2016	38				

⁴⁰ Tot 2016 startte de studie (GOO) in Den Helder in oktober van het opkomstjaar, in Breda in januari van opkomstjaar + 1. Vanaf academisch jaar 2015/16 starten alle studenten hun bacheloropleiding in januari (opkomstjaar + 1).

⁴¹ Dit meetmoment is cf. het OER de nominale duur van de propedeuse (twee tentamenkansen). Voor de adelborsten Zeedienst en Mariniers wordt de propedeuse onderbroken door vaktechnisch onderwijs (VTO) en wordt dit zelfde meetmoment later geregistreerd.

⁴² Het aantal verschilt t.o.v. onderwijsjaarverslag 2014 i.v.m. wijziging van studenten in bacheloropleidingen.

⁴³ Doordat de Militair Wetenschappelijke Opleidingen van de verschillende krijgsmacht delen (en daarin de wapens, dienstvakken, functiegroepen en korpsen) qua opbouw kunnen verschillen wordt in deze tabel gekozen voor de startdatum van het postpropedeuse gedeelte van de bacheloropleidingen. De postpropedeutische fase start altijd in januari. De doelgroep is niet naar één specifiek opkomstjaar te herleiden, i.v.m. zogenaamde 'uitklikken' tijdens de studie voor o.a. het vaktechnisch onderwijs.

⁴⁴ Cf. OER is nominaal afstudeermoment na 2 jaar en 10 weken. Echter i.v.m. afronden en administratieve verwerking is gekozen voor meetmoment na 2,5 jaar en 3,5 jaar.

MS&T: Instroom en studierendement Propedeuse (instroom op de 2 FMW- locaties)

Start studie ⁴⁵	Aantal bij start			Propedeuse behaald			
				Meetmoment OER ⁴⁶		2 jaar	
	Man	Vrouw	Totaal N	N	%	N	%
Okt. 06/ jan. 07	24	3	27	17	63	17	63
Okt. 07/ jan. 08	24	2	26	16	62	18	69
Okt. 08/ jan. 09	26	5	31	13	42	17	55
Okt. 09/ jan. 10	29	4	33	12	36	12	36
Sept. 10/ jan. 11	35	7	42	13	31	19	45
Sept. 11/ jan. 12	32	5	37	24	65	28	76
Okt. 12/ jan. 13	22	5	27	11	41	16	59
Okt. 13/ jan. 14	45	5	50	26	52	34	68
Okt. 14/ jan. 15 ⁴⁷	43	6	49	36	73	36	73
Januari 2016	37	1	38	-	-	-	-

MS&T: Instroom en studierendement postpropedeuse (instroom synchroon in Den Helder)

Start postpropedeuse ⁴⁸	Aantal bij start postpropedeuse	Bachelor behaald ⁴⁹			
		< 2,5 jaar		< 3,5 jaar	
	N	N	%	N	%
Januari 2006	9	7	78	9	100
Januari 2007	19	10	53	17	89
Januari 2008	22	10	45	20	91
Januari 2009	12	7	58	12	100
Januari 2010	18	10	56	15	83
Januari 2011	16	13	81	16	100
Januari 2012	18	14	78	18	100
Januari 2013	22	19	86	21	95
Januari 2014 ⁵⁰	19	18	95	19	100
Januari 2015	35				
Januari 2016	32				

⁴⁵ Tot 2016 startte de studie (GOO) in Den Helder in oktober van het opkomstjaar, in Breda in januari van opkomstjaar + 1. Vanaf academisch jaar 2015/16 starten alle studenten hun bacheloropleiding in januari (opkomstjaar + 1).

⁴⁶ Dit meetmoment is cf. het OER de nominale duur van de propedeuse (twee tentamenkansen). Voor de adelborsten Zeedienst en Mariniers wordt de propedeuse onderbroken door vaktechnisch onderwijs en wordt dit zelfde meetmoment later geregistreerd.

⁴⁷ Nog niet gerealiseerd, maar maximaal te realiseren rendement.

⁴⁸ Doordat de Militair Wetenschappelijke Opleidingen van de verschillende krijgsmacht delen (en daarin de wapens, dienstvakken, functiegroepen en korpsen) qua opbouw kunnen verschillen wordt in deze tabel gekozen voor de startdatum van het postpropedeuse gedeelte van de bacheloropleidingen. De postpropedeutische fase start altijd in januari. De doelgroep is niet naar één specifiek opkomstjaar te herleiden, i.v.m. zogenaamde 'uitklikken' tijdens de studie voor o.a. het vaktechnisch onderwijs.

⁴⁹ Cf. OER is nominaal afstudeermoment na 2 jaar en 10 weken. Echter i.v.m. afronden en administratieve verwerking is gekozen voor meetmoment na 2,5 jaar en 3,5 jaar.

⁵⁰ Nog niet gerealiseerd, maar maximaal te realiseren rendement.

Bijlage 4: Aangifte WNT-gegevens

Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek NLDA														
Postbus 90002 4800 PA BREDA														
KVK: 53921186														
Bezoldiging Topfunctionarissen 2														
Verantwoordingsverslag SWOON	WN	SWOON	SWOON	SWOON	SWOON	SWOON	SWOON	SWOON	SWOON	WAR	WAR	WAR	WAR	WAR
2015		Lemstra W	Starink D	Lundqvist A	Sisttermans J	Soons AH	Junger M	Droste BAC	Volberda HM	Duyvestein IGBH	de Weerd-Nederhof	Baller TS		
Functie		Lid	Voorzitter	Lid	Lid	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid		
Duur dienstverband		1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12		
Omvang dienstverband (in fte)														
Gewezen Topfunctionaris 3		Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee		
Fictieve dienstbetrekking 4		ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja		
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam														
Bezoldiging														
Beloning														
Belastbare onkosten vergoedingen		€ 1.684,39	€ 519,73	€ 775,97	€ 775,97	€ 1.693,81	€ 256,24	€ 783,22	€ 783,22	€ 519,73	€ 519,73	€ 519,73	€ 783,22	
Beloningen betaalbaar op termijn														
Reiskosten		€ 180,26	€ 153,17	€ 20,29	€ 61,90	€ 290,90	€ 15,41	€ 77,33	€ 48,93	€ 48,93	€ 168,80	€ 102,11		
Totaal Bezoldiging		€ 1.864,65	€ 672,90	€ 796,26	€ 837,87	€ 1.984,71	€ 271,65	€ 860,55	€ 832,15	€ 568,66	€ 688,53	€ 885,33		
Toepasselijk WNT maximum		€ 230.474	€ 230.474	€ 230.474	€ 230.474	€ 230.474	€ 230.474	€ 230.474	€ 230.474	€ 230.474	€ 230.474	€ 230.474		
Motivering indien overschrijding														
2 Deze tabel is bedoeld voor topfunctionarissen (en gewezen topfunctionarissen) met executieve taken, d.w.z. de leden van het hoogste uitvoerende orgaan en de daaraan ondergeschikte (n), degene (n) belast met de dagelijkse leiding van de gehele rechtspersoon														
3 Van een gewezen Topfunctionaris is sprake van indien de functionaris in het verleden - maar na 1 januari 2013 - een functie als Topfunctionaris heeft bekleed, en bij beëindiging van deze functievervulling bij dezelfde instelling of rechtspersoon een functie als niet-topfunctionaris is gaan vervullen. Gedurende deze periode van functievervulling in de andere functie kwalificeert de functionaris als 'gewezen top-functionaris'														
4 Indien 'ja' : afzonderlijke looncomponenten verplicht te vermelden; indien 'nee' : alleen totaal honorarium (excl. BTW) vermelden bij Totaal bezoldiging (het gaat oom extern ingehuurd functionaris)														